

RAZORI

LIST ZA ODRASLO
MLADINO

036
21
-1

Uredništvo je poslalo januarja prošnjo vsem predstavnikom našega javnega življenja za prispevke za velikonočno številko »Razorov«. Nekateri so se odzvali ter so napisali za vas, za mlade ljudi, ki se zbirate ob naših razorih, take besede, kakršne bi radi vrgli v vas kot seme, da bi v vaši pomladni razorani notranjosti vzkile in obrodile. To niso zgodbe, ki jih sicer vi radi čitate, to so pozdravi, prinašajoči vam zgoščene misli o vaši zemlji, vašem domu, vašem delu, vaši dolžnosti in vaši prihodnosti! Za vas, ki ste že odrasli neresničnim pravljicam, naj bodo te misli tako dobre, kot vam je vsakdanji kruh.

UREDNIK.

GIBANJE PODMLADKA JADRANSKE STRAŽE V DRAVSKI BANOVINI.

Nikjer v državi se ni utrdil in razširil PJS tako kot v dravski banovini. Na več kot 600 šolah je organiziranih 65.000 mladih stražarjev obeh spolov in vseh kategorij šol: srednjih, strokovnih, meščanskih in osnovnih. Srednje in meščanske šole imajo vse PJS, pretežna večina strokovnih šol enako in tudi dve tretjini osnovnih šol je že pod praporom v morje potopljenega buzdovana kraljeviča Marka. Pripravljajo pa se vedno še novi Podmladki in novi člani.

Sekcija PJS v Ljubljani vzdržuje s svojimi Podmladki stalno pismeno zvezo. Podmladki pridno naročajo društvene znake in legitimacije, ki jih imajo naši Podmladkarji v slovenskem jeziku. O. O. JS v Ljubljani je za Božič izdal 10.000 krasnih razglednic s sliko pokrovitelja JS Nj. Vis. prestolonaslednika Petra kot mornarčka ob krmilu. Večino razglednic so razprodali Podmladki in O. O. je moral naročiti novo izdajo. Za Veliko noč bo izdal O. O. tudi krasne barvane razglednice Nj. Vel. kralja. Priporočamo jih bratskim Podmladkom širom Jugoslavije. Tudi druge predmete, ki se prodajajo v korist JS, so Podmladkarji in Podmladkarice ponekod pridno razpečavali. Sekcija deli iz zaloge O. O. Podmladkom brezplačno pomorsko literaturo, razposlala je vsem šolam himno JS, da jo bo prepevala vsa slovenska mladina na kongresu JS 1935 in mogočno manifestirala za naše morje.

Glavna naloga, ki sta si jo zadala ljubljanski in mariborski O. O. JS, je, da čim prej zgradita ob Jadranu mladinski dom za revne, potrebne in delovne Podmladkarje. V ta namen je banovinska eksekutiva JS ustanovila posebni socijalni fond, kamor se stekajo dohodki od razprodanih društvenih izdaj. Prodajajte jih, Podmladki, s tem boste koristili pred vsem sebi! V kratkem dobe vsi Podmladki društvene koleke v razpečavanje. Pridno na delo, da bo dom čim prej resnica! Tudi šolske potrebščine, mineralna voda Rogaške Slatine in nekateri gospodinjinski predmeti se prodajajo v korist socijalnemu fondu. Zaveden Podmladkar zahteva vedno le te! Rogaška Slatina nam je že izročila 20.000 Din za socijalni fond. 15. aprila priredi O. O. JS v Ljubljani v namene socijalnega sklada veliko javno tombolo. Ljubljanski in okoliški Podmladkarji in Podmladkarice pridno prodajajo tombolske tablice. Glavni dobiček je 5000 Din v gotovini. Dobitkov je pa preko 300. Podmladki dobe 10 odstotkov od razprodanih tablic za svoje izlete. Tudi mariborski O. O. JS priredi v isti namen s svojimi Podmladki javno tombolo.

V dravski banovini so odstopili naši mladinski listi »Naš rod«, »Omladina«, »Razori«, »Vrtec« in »Zvonček« del svojega prostora pokretu PJS in priobčajo članke o našem morju in pomorstvu kot tudi druge društvene oglase. Sekcija PJS se jim za njihovo naklonjenost najlepše zahvaljuje! Podmladkarji in Podmladkarice, naročajte se pridno na imenovane liste, saj so pisani za Vas in delujejo v Vaše dobro! Dopisujte pa pridno tudi v oficijelno glasilo »Podmladka Jadranske straže«, ki izhaja v Splitu in ki naj bi bili naročeni nanj vsi Podmladki!

Naše vrste rastejo in se večajo in to nam je v bodrilo, da nadaljujmo s svojim domoljubnim delom, dokler ne bo slednji slovenski učenec in dijak, moški in ženska, v našem kolu.

Tedaj pa ne bomo na vrhuncu poti, tedaj se bo naše delo šele pričelo.

Čuvajmo naše morje!

Pomočnik bana dr. Otmar Pirkmajer, predsednik Oblastnega odbora Jadranske straže v Ljubljani:

Dr. Pirkmajer.

ZA NAŠO MLADINO.

Današnji mladini se često očita, da hodi svoja pota, mladina pa ugovarja, da starejši nimajo razumevanja za prirodno smiselnost mladega človeka, ki se hoče po svoje izživljati ter pri tem težko občuti breme prejakih vplivov vzgojiteljev ter pretiranih prizadevanj nepoklicanih varuhov. Res je, da zavaja današnja doba mladino v nevarnost, da se nam oddalji in odtuji in da se ustvarja prepad, ki more povzročiti bridko razočaranje, skrbi in bojazen, da bi mladina zgubila v današnji mračni dobi orientacijo proti pravemu cilju. Priprava na življenje zahteva mnogo preskušanj; marsikaj trdega si mladina lahko prihrani, ako se hoče okoriščati izkušenj in tekovin starejših,

ako se hoče oslanjati na svoje vzgojitelje, na odrasle prijatelje in voditelje. Zlasti sta dobra knjiga in dober mladinski list mladini potrebna in koristna ter ji moreta služiti kakor svetla zvezda-vodnica na potu skozi ono dobo življenja, ki naj pripravlja temelje za bodočnost, ki naj mladino usposablja za graditev eksistence, za snovanje in ustvarjanje, ki jo naj utrjuje za izpolnjevanje bodočih življenjskih nalog.

Dasi smo navajeni govoriti o brezskrbni mladosti, se vsi zavedamo, kako važna je baš ta doba za izoblikovanje bodočega človeka, ki je poklican biti član družbe, državne zajednice in širokega občestva. In vendar mislimo, da je bolje, in ne želimo, da bi mladina že v tej dobi domela svo realnost, resnost in trdost življenja, temveč hočemo, da uživa svojo vedro mladost, da se naslaja ob sončnih žarkih, toplih in svetlih, da uživa brezskrbno svojo prostost in da gleda v svet in na vsakdanje pojave s svojimi očmi. Še več, naša dolžnost je, da nudimo mladini v tej dobi kar največ, ter storimo vse, da jo ohranimo veselo, da ji krepimo duševno in telesno zdravje ter pospešujemo ono kipečo sočnost, ki jo ohranja v trajnem kretanju, v stremljenju k spoznavanju in izobraževanju, da ji vzbujamo idealizem, jo dvigamo nad umazano vsakdanjost in navdušujemo za dobro.

Mladina ima v sebi lastno tvorno silo, ki se kaj lahko uveljavlja, ako jo vemo vzbuditi in usmerjati. To je izrednega pomena, saj leži v tem ves problem naše mladinske vzgoje. Mladini je treba dati polja, da se na njem svobodno uveljavlja, in sicer polja, katero ji odgovarja in ki ga bo z zanimanjem obdelovala tako, da ji bo delo prineslo koristi danes, jutri in še v bodočih dneh. Vemo, da je bila mladina že od nekdanj uspešna, vneta in zvesta nositeljica idej, ki jih je v svojem mladostnem ognju kovala in čistila ter zanašala v široke plasti naroda. V težkih dobah zasledujemo podvige mladine v idejnih pokreth, ki so nastali iz potrebe, ki so vžigali in vzpodbujali tudi odrasle ter se razvijali, dokler v tej ali oni obliki niso obrodili sadov.

Če se danes oziramo po naši mladini, imamo znabiti včasih povoda, da zmajemo z glavo, znabiti se nam za trenotek pojavi bojazen za to mladino, vendar ne tako, da bi morali postati malodušni, ker ob pogledu na mladino nikdo ne more biti brez lepih nad, brez poleta in brez pobud. Saj dobiva naše delovanje in ustvarjanje še-le svoj blagoslov in pravi smoter, ako se zavedamo, da so sadovi našega truda namenjeni lepši bodočnosti naše mladine. Kar pa moremo opravičeno zahtevati od mladine, je to, da vztraja v idealizmu, da ima srca kvišku, da ima voljo preizkušati svoje mlade sile, da se hoče krepiti v borbi, da hoče razširjati svoje znanje in se usposablja za bodočnost ter sebe in druge navduševati za vsako dobro. Mladina naj ve, da mora biti njena bodočnost svetla, ako bo na njeni strani volja, ponesti luč v temo. Kreпки in prečiščeni značaji so najjačje svetilo v mraku današnjega življenja in najjačje jamstvo za varno potovanje po nevarni življenjski poti. Ni potrebno, da slikamo mladini bodočnost v temnih barvah; saj vsi vemo, da je slika življenja taka, kakor jo osebno vase sprejemamo, za vsakega različna. Mladino moramo navajati, da vidi življenje v rožnih barvah, da je sama vedra, polna zdravega optimizma in dobre volje, da je pogumna ter pripravljena vzeti na sebe tudi težave in ne kloniti pod pezo vsakdanjosti.

Zato dajmo mladini priliko, da se že v zgodnji mladosti privadi življenju, da se opredeli napram sočloveku, napram družbi in okolici. Navajajmo jo k udejstvovanju, da si ohrani svoj idealizem, da preskusi svoje mlade sile in da se v borbi krepí ter usposablja za bodočnost. Dom in šola nudi mnogo lepe prilike za to; še več uspehov pa lahko pričakujemo, ako bo mladina v svojem krogu brez pretirane kuratele, po lastni inicijativi in na svoj način delovala na primernem polju. Poslednje je vzrok, da smo ustvarili in razpredli organizacijo Podmladka Jadranske straže. S tem, da smo dali pobudo za nov idejni pokret mladine, ki naj na široko goji domoljubje, nacionalno in državljansko zavest, obenem pa vzbuja zmisel za naše morje ter tolmači v širokih plasteh naroda pomen in vrednost pomorstva za naše narodno gospodarstvo, za našo kulturo ter za napredek in obstanek naše države in našega naroda. — Jaz sem srečen, da je mladina razumela naš poziv, da se je na prvi klic postavila v strnjene vrste stražarjev našega sinjega Jadrana in da pod okriljem te domoljubne akcije druží najboljše sile našega naraščaja k razmišljanju, k proučevanju, k spoznavanju in k propagandi našega morja, krasot naše domovine in velikih gospodarskih in kulturnih tekovin, ki jih vsebuje pomorstvo.

Cilj Podmladka Jadranske straže ni samo ta, da širi v mladini kulturno obzorje. Podmladek hoče v svojem društvenem delokrogu spojiti vse, česar je današnji mladini treba: žarkega sonca, sinjega morja, zdravlja, okrepitve duha in telesa, veselja in dobre volje, pomoči v siromaštvu, srčne kulture ter poleg umstvene naobrazbe, smisla za resno delo in gospodarsko orientacijo, da bo prežeta ljubezni do ujedinenega naroda in domovine, zvestobe do Vladarja in brezpogojne privrženosti k ujedineni jugoslovanski državi, postala sposobna za velika dela in voljna za žrtve v prid domovine ter v korist splošnosti in človeštva.

Ilka Vaštetova, književnica.

ZAKLAD V EMONI.

ZGODOVINSKA POVEST.

(Nadaljevanje.)

Že je kakan Bajan dostojanstveno stopil iz koč, za njim Kajuk in talci.

Zunaj je čakal na vladarja zbor obrskih velikašev. Trobilci so glušeče trobili na rogove in velikaši so dvigali bliskajoče se meče. Prostrano dvorišče je bilo do okopov napolnjeno z bojevniki.

Kakan jim je v dolgem govoru razložil uspeh Kajukovega poslanstva, jim pokazal talce in jim naročil, naj se jih nihče ne dotakne, vsi pa naj pazijo na nje, dokler se ne odpravijo nad Bizanc. Prep pa napravijo še bojni pohod nad severne Slovence, nad Lužičane, da preskrbe ženam, otrokom in vsem ostalim, ki ostanejo doma, živčja za leto dni. Nabrati bodo

tudi kolikor mogoče ujetnikov za težja dela v boju z Bizantinci.

Nato je kakan povabil velikaše in slovenske talce na gostijo.

Na dvorišču so zažgali velike ognje in gostija je bila kmalu pripravljena. Postavili so dolge mize in klopi in prinesli čebre s sladko medico.

Kakanu in talcem so prinesli pijače v posebnih zlatih čašah. Kakan je prijazno napil svojim gostom. Pogovor med velikaši je utihnil. Čudno so se spogledavali široki mongolski obrazi, se režali v zlobnem posmehu in napeto opazovali tujce.

Ratimir, Rodan in Valuk so nagnili čaše in odprli nekaj požirkov. A komaj se je to zgodilo, so jim popadale čaše iz rok in — drug za drugim so se nezavestni zvrnili na tla. Kakor iz velike daljave jim je še udaril na ušesa satanski grohot in rumene spake so se nagnile preko njih.

In kaj se je zgodilo s Celijem?

Ko so se bili peljali skozi zadnji hrastov gozdič onkraj Donave, je šilonomi Langobard Arivald pozval tovariša:

»Reci vozniku, naj vozi počasi dalje, pridem kmalu za vami.«

Prikobacal se je v vozu mimo Celija in skočil zadaj z voza. V vreči, ki jo je skrival pod obleko, so zazveneli zlatniki.

»Taurov zaklad!« si je mislil Celij.

Medtem, ko je drugi Langobard govoril z voznikom, je Celij previdno in le za prst široko odkril plahto in pogledal za Arivaldom. Opazil je, da se je pri širokem starem hrastu obrnil s poti v gozd. Skrivaj je Celij odlomil kos svoje popotne palice in ga vrgel v jarek poleg poti.

Vozili so se prav počasi. Ko so se pripeljali iz gozda in v daljavi zagledali široko Donavo, jih je Arivald dotekel in se zopet vzpel na voz.

»Kaj pa napravimo s teboj?« je vprašal Celija.

»Vzemita me za svojega slugo s seboj! Povejta Obrom, da sem pritekel za vama.«

»Kdo ti bo verjel, da si naš človek, ko nimaš brade!«

»Nu, pa recita, da sem vajin suženj, Rimljan.«

»Zvita buča si, prijatelj! Ampak, če te predstaviva za takšnega sužnja, bi moral znati rimljanski jezik. Ali govoriš latinsko?«

»Za silo. Kolikor se pač človek nauči tujega jezika po kupčijskih potih,« se je namuznil lažnjivi Celij.

»Hm. Z nami potuje mlad Retoroman. Ali bi se mogel pomeniti z njim, če bi bilo treba?«

»Seveda! Saj sem več let kupčeval med Retoromani, ki so jih zdaj Sloveni pregnali ali pobili.«

»Izvrstno!« je Taso zamomljaj, »kako pa ti je ime?«

»Ker se bom izdajal za Retoromana, me kličita: Celij. Dokler smo med Obri, moram pozabiti na svoje pošteno langobardsko ime.«

»Prebrisanec si. Že vidim, da nama boš koristen sluga,« ga je Arivald pohvalil. Seveda ni videl skritega posmeha na obrazu starega lisjaka Celija.

Ko so se prepeljali na splavu čez Donavo, je Taso pripomnil:

»Ustavimo se za tretjim okopom. Tam imam znanca, starega Obra Koha.«

Res se je voz z Langobardoma in Celijem ustavil, ko so se pripeljali skozi tretji okop obrskega »ringa«. Ker so se obrski poslanci peljali dalje in je vse drlo, da vidi slovenske talce in posebej še vojvodovega sina Valuka, se ni nihče zmenil za telego, ki je krenila v stran proti Kohovi naselbini.

Stari Koh, majhen, trščat Ober, silno grd in umazan, jim je prišel naproti in z meketajočim smehom pozdravil svojega znanca Tasa. Peljal je tujce v kočo in jih pogostil s kozjim mlekom in slabim obrskim kruhom. Nato jim je odkazal za stanovanje prazno kočo na koncu naselbine. Stara sužnja jim je nanesla sena za ležišče. Celij ji je pomagal in jo nagovoril v svojem jeziku:

»Odkod si, žena?«

Starka se je zdrznila in oči so se ji zableščale, ko je čula latinsko govorico.

»V Singidunu¹⁾ je bil moj dom.«

»Ali so te Obri ugrabili?«

Žena je zmajala z glavo.

»Niso. Bežali smo pred Sloveni, ki so prihajali od juga. Pa smo prišli pred meč Obrom, ki so navalili takrat v družbi z nekaterimi Sloveni čez Karpate in se naselili med Donavo in Tiso. Naše može so pobili, nas ženske pa so odgnali v sužnost.«

»Ali razumeš obrski jezik.«

»Razumem.«

»Glej, rojaka sva. Stori mi uslugo! Poizvedi, kaj se je zgodilo s črnolasim mladeničem, najinim rojakom, ki je prišel danes s slovenskima talcema k Obrom. Sporoči mi takoj, če kaj slišiš o njem.«

¹⁾ Singidunum je bila rimska naselbina na mestu današnjega Beograda.

Starka je prikimala in položila prst na usta, kajti Langobarda sta prihajala proti koči.

Zvečer, ko sta Langobarda sedela v razgovoru pred kočo, je prinesla starka več vode in pristopila k Celiju, ki je ležal v kolibi in razmišljal, kako bi prišel do Rodana. Starka se je sklonila in zašepetala:

»Najin rojak leži nezavesten v kakanovi koči, v zadnjem okopu. Obri so omamili vse tri talce, da so jim vzeli orožje. Jutri zjutraj pojdejo Obri na bojni pohod proti severnim Slovenom. Talci pa ostanejo doma in stražile jih bodo močne straže.«

Tiho, kakor je prišla, je starka odšla.

Celija pa je zaskrbelo: kako bi prišel do Rodana, če Obri stražijo talce kakor jetnike? A misel na straže ga je tudi potolažila: Langobard ne bo tako lahko prišel do Rodana! Seveda pa ima grdoba v rokah zaklad, ki ga je ukradel v Emoni. Z njim podkupi straže in — Rodan je izgubljen.

Celija je stresel strah. Tiho se je splazil k steni, za katero sta zunaj sedela Langobarda. Ni se motil. V tistem razgovoru sta razbojniška Germana reševala svoje zločinske načrte.

»Podkupovanje straž je nevaren posel. Saj ne veš na kakšnega človeka naletiš. Morda te zgrabijo in obesijo na prvo drevo — saj si poizkusil, kako prijetna je takšna reč,« se je norčeval Arivald.

Taso je tiho zaklel in se razjezil:

»Potem pa kar sam zalezuj svojega lepega fantiča, kakor veš in znaš. Mene pa pusti s svojo osveto v miru. Si me že enkrat speljal v škripce. Drugič me ne boš.«

(Dalje prihodnjič.)

E. L. Gangl, podstarešina SKJ:

Gangl.

KAKŠNI SMO?

Naše življenje je polno radosti, ki nam doteka iz dela, kjerkoli ga izvršujemo po svoji dolžnosti: v domači hiši, na vrtu, na polju, v trgovini, v delavnici, v šoli, a najbolj vneto in navdušeno v sokolski telovadnici.

To naše delo je radost našim roditeljem, mojstrom, učiteljem, trgovcem, vaditeljem in načelnikom. Delo nam daje radost, iz naše radosti izvira radost drugih, ki se skrbno in ljubeče ozirajo na nas: iz radosti radost, kakor iz luči luč, iz grla pesem, iz cvetja sad!

Vemo, da je lenoba sramota, ki ne sme omadeževati mladega človeka. Vemo, da je lenoba pogubna cesta, ki drži v stran od sokolskega dela in življenja. Nihče od nas neče madeža na sebi in neče po svoji volji v lastno pogubo.

JAKI SMO!

Delo nas krepi. Delo je vir veselja, a obenem vir zdravja. Kolikor naše delo pri dnevnih poslih samo enostransko vpliva na naš organizem ali je

morda lahko tudi v škodo telesnemu zdravju, toliko vse to izravnava, popravlja in leči sokolska telovadba, ki blagodejno učinkuje na naše telo in nas napravlja odporne in vztrajne, pogumne in odločne, preudarne in zanesljive.

Naš prvi učitelj Tyrš je tako umno in smiselno osnoval svoj telovadni sestav, da more telovadba po tem sestavu popolnoma preroditi človeka, ga ohraniti svežega in čilega, bistrrega in smelega.

Jaki smo, a nismo odurni, sirovi in okrutni, ker našo telesno moč uravnava in vodi lepota in plemenitost duše. Kdor je lep in plemenit v svoji duši, ne more biti grd in sirov v gibih in kretnjah telesa in v besednem izražanju svojih misli in čuvstev.

POŠTENI SMO!

Cenimo in spoštujemo delo rok in delo uma, ki ni usmerjeno na škodo drugega. Po naukih sokolske moralne vzgoje mora delo poedinca služiti koristim skupnosti: oseba nič — celota vse!

Vsak od nas si prizadeva, da si z lastnim naporom in s pomočjo naših dobrotnikov, vzgojevalcev in podpornikov ustanovi pogoje za samostojno pošteno in deloljubno življenje v domačem krogu in v javnem nacionalnem življenju. Veseli, jaki in pošteni v sebi hočemo prispevati k veselju, jakosti in poštenosti naroda.

Vsak od nas je zidar narodove bodočnosti, gradilec njegove moči in branilec njegove svobode!

ZVESTI SMO!

Zvesti smo veri in jeziku svojih dedov in roditeljev, ki jih ljubimo, cenimo in spoštujemo nad vse na svetu. Česar nas je mati učila v rani mladosti, to nam ostane sveto in temu ostanemo zvesti do konca dni! Ne poslušamo vabljenih glasov, ki nas kličejo s krepstne ceste sokolskega življenja v puhlo in razkošno uživanje, v zablode in propasti. Sokolska misel je čista kakor sončna luč in vzvišena kakor nebo nad nami: ona nam ne dopušča, da bi krenili na napačna in nečastna pota.

Zvesti smo in v ljubezni vdani našemu kralju in Njegovemu domu. V miru in v rednem izvrševanju svojih dolžnosti, v viharju in borbi — zvesti, zvesti v mislih in dejanjih!

Zvesti smo svoji domovini in svojemu narodu, saj smo Sokoli iz njega in zaradi njega. Naša zvestoba ne pozna omejevanja in ne pogojnosti: zvesti smo, ker smo se zvestobe naučili in jo sprejeli vase v sokolski šoli vztrajnosti, močatosti, značajnosti in borbenosti.

VZTRAJNI SMO!

V delu smo vztrajni, vztrajni smo v naporih, da nas navdaja ponosna zavest: vse ustvarjamo iz svojih moči za srečo vseh!

Ne moremo biti drugačni, ker smo Sokoli!

Sokoli smo — Sokoli ostanemo!

Zapreke nas le podžigajo, večajo našo odpornost, množijo naše požrtvovanje. V vztrajnosti smo junaški in polni spoznavanja, da je vir vseh naših moči sokolska ideja, ki nam bodi trajna spremljevalka od mladeniških let do groba.

Sokolstvo — srce Slovanstva!

Sokolstvo — slava Slovanstva!

Sokolstvo — sila Slovanstva!

Dr. Milan Dular.

NAŠI MLADINI.

Naš ponos, bodočnost države in naroda je naša mladina. Mladi, doraščajoči ljudje se morajo zavedati svoje vrednosti in nalog, ki jih bo treba v kratkem času izpolniti, ko zavzamejo mesta sedanjih mož. Svesti si morajo biti potrebe, da dosežejo polno vrednost, ki jih bo usposobila, da bodo kos težkim, bodočim nalogam v času, polnem zmot in iskanja.

Doraščajoči mladini je potrebna skrbna izobrazba. Ne mislim na srednješolsko ali celo akademsko izobrazbo, ne, marveč na ono, vsesplošno in temeljito pripravo za življenje, v svojo in korist naroda in države. Splošni nivo izobrazbe moramo dvigniti, ves narod mora stremeti za tem, da se dvigne naša kulturna in civilizacijska stopnja. In v to je potrebna praktična izobrazba. Minili so oni časi, ko je fant študiral večinoma le zato, da si pribori dobro službico in brezskrbno življenje. Žalostno je danes dejstvo, da se množi baš inteligenčni proletarijat, ki je najmanj zaposlen. Naj priključem samo v spomin številne brezposelne učitelje, inženjerje, juriste itd. — Vprašujete me, zakaj tako? Ti brezposelni imajo temeljito izobrazbo, morda celo najvišjo, ki jo je možno doseči; nimajo pa često posebne strokovne izobrazbe, ki omogoča zasedbo primerne mesta, ki zahteva strokovnega znanja. Seveda je splošni brezposelnosti največ kriva težka gospodarska kriza in z njo zvezana obubožanost naroda in države. Vendar pa je gorja več, kot odgovarja bogastvu naše države in pridnosti našega naroda. Smotren gospodarski načrt in večja morala bi mnogo pripomogla k ublažitvi bede.

Meščanska šola je najboljša priprava za poznejšo strokovno izobrazbo. Vam, mladim ljudem, polagam toplo na srce: Šolajte se! Ne zadostuje samo osnovna šola. Življenje je težko in trdo, boj za obstanek mnogokrat krut. Naj bi ne bilo kmeta, ne obrtnika brez meščanskošolske izobrazbe. Koliko lažje bi poteklo življenje!

V naši banovini živi nad polovico ljudi od dela v industriji in obrti. Mnogo primernih službenih mest je zasesti, mnogo je še nastavljenih tujcev. Taka mesta pa so dostopna prvenstveno strokovnjakom. Predelavci in delovodje morajo znati več kot delavci. Dobri strokovnjaki so zmožni, da zavzamejo tudi vodilna mesta. Tako tudi vi. Morate še specializirati, poglobiti v delo, ki vas zanima; učite se iz knjig, četudi niso šolske, pa vam radi postrežejo z nasveti vaši učitelji in vzgojitelji. Mnogo strokovne literature pač še nimamo. Zato se učite tujih jezikov, da lahko sledite tuji literaturi. Kolikor jezikov znaš, toliko moč veljaš. Morda vas zanima lesna obrt, tekstilna ali usnjarska stroka? Morda papirna? Premislite in poglobite se. Mnogo imamo brezposelnih tipkaric, malo njih z znanjem enega ali več tujih jezikov, še manj strokovnjakov v obrtni in industrijski proizvodnji.

Naš narod je zdrav in močan, enakovreden vsakemu drugemu narodu. Naša prednost je, da se nahajamo Slovani v razvojni dobi, na potu navzgor, drugi narodi pa so dosegli višek, ali že padajo. Postanite polnovreden mož — strokovnjak v dobrobit sebi, narodu in državi. S ponosom se zavedajte, da ste Jugoslovani.

Franja Tavčarjeva, dvorna dama in predsednica „Atene“:

MLADINI!

Zavedaj se, da boš ti nekoč vodila naš narod. Zavedaj se, da moraš porabiti mladost — da se spopolniš v značaju, v znanju in v duševnem zdravju. Mišljenje, da ima mladost pravico do uživanja življenja, je popolnoma napačno. Užitek mladini naj bo zadovoljstvo s svojimi uspehi, katere si je pridobila z delom — vztrajnim delom.

Franja Tavčarjeva.

Kunaver Pavel, chief-skavt dravske banovine:

Kunaver Pavle

S. O. S.

S. O. S. — s temi okrajšanimi znaki, ki pomenijo po naše: »Rešite naše duše«, kličejo ladje, ki se potapljajo, brezžično na pomoč.

Jaz sem si jih dovolil danes napisati kot naslov svojim naslednjim besedam, iz katerih boste morda zaznali, da sem upravičen uporabljati jih.

Nekoč je zapel naš prvi pesnik Valentin Vodnik Slovincem:

Korintu so rekli
helensko oko,
Ilirija prstan
Evropini bo.

Kmalu bomo praznovali stoletnico Vodnikove smrti in tedaj se bomo spomnili tudi teh njegovih besed, ki nam morajo biti v vzpodbudo. Vodnikova Ilirija

je pač propadla, a malone sto let po njegovi smrti je iznova vstala, mnogo večja, mnogo silnejša, in kar je še posebno dragoceno, ne s pomočjo Napoleona, ampak iz svojih lastnih sil je vstala nova Ilirija — naša Jugoslavija.

Ta naša Jugoslavija, na katero bi bil Vodnik posebno ponosen, je v resnici prstan Evrope. Kdor jo pozna, to tudi ve in je na to ponosen. Ne odlikuje jo samo priroda, ki je v Jugoslaviji tako pestra in bogata, kakor res nikjer v Evropi. Odlikuje jo tudi ljudstvo Jugoslavije. Čim dalje na jug in jugovzhod prihajaš, tem bolj uživaš še nepokvarjenost narodne pesmi, narodne noše, deloma tudi narodnega stavbarstva, a pred vsem lepe narodne običaje in krasne narodne značaje. Ni pa temu tako pri nas.

Res so naše vasi čistejše, vodnjaki bolj zdravi, hlevi modernejši itd., toda mnogo, mnogo domačnosti je izginilo. Kje so naše prekrasne narodne pesmi? V zbirkah — a na ustih so tuje popevke, med njimi umazani šlagerji, na katere niti tujina, ki jih je k nam utihotapila, ni ponosna. Kje je naša lepa narodna noša? Pri slavnostih tu in tam — a ne, vsaj mnogo, mnogo premalo na podeželskem ljudstvu, ki se oblači v moderne spake, pokriva s tujo navlako.

Kje so naše škrinje, naši kolovrati, naši rezljani stoli in mize, postelje z božjim očesom? Gori na podstrehah jih najdem, stoletne dragocenosti, vse prašne, umazane, črvice — a še take mnogo, mnogo lepše in spoštovanja vredne, da, tudi uporabnejše, kakor grozna moderna navlaka, omare za en dan zgrajene, gugajoči se stoli itd., ki se šopirijo po kmetiških sobah. Niso niti polovico tako trpežne niti čno desetinko tako lepe kakor staro pohištvo naših prednikov. Ti so že prah in pepel, a njihovo pohištvo je še mnogokrat ohranjeno; le góri pod strehami gine v pajčevinah in obtožuje slepoto naroda.

Kje pa ste poslikane končnice naših mičnih čebelnjakov? Po muzejih — celo v Newyorku! — pri nekaterih ljubiteljih narodne umetnosti. Vse drugo je izginilo ali obledelo. Čebelnjaki stoje prazni, klopce, na katerih je sedel stari čebelar z vivčkom v ustih, so strohnele. Šopirijo pa se moderni panji, veliki, goli in večinoma tudi — prazni. Zaradi pohlepa je umrl smisel za lepoto, z njim pa tudi tiha, prava sreča.

No, boste vprašali, čemu nam ta stok in jok? Vidite, poleg navade, da lazim rad sam po naših kolikor toliko še nepokvarjenih planinah, imam tudi navado, da rad stikam med pajčevinami kmetiških podstreh, da se mi srce širi, če slišim pravo otožno ali nagajivo narodno pesem, če še kje — redko kje — ugledam staro narodno nošo, ki spada v našo pokrajino. Pa sem si pri taki priliki mislil, da je le v mladini rešitev. Vi mladi ste lahko pionirji in rešitelji, ki se boste odzvali na klic S. O. S.

Svojo domovino boste pravilno vzljubili le, če jo boste tudi spoznali. Kolikor le móči, potujte! Le to si za vedno zapomnite, da deželo spozna, kdor se hotelov ogiba, je skromen, poslušaj narod in mu ne vsiljuje mestnih modrosti.

Prosíte v šolah, da vas uče naših narodnih pesmi, ki jih razširjate med narodom. Nabavite si zbirke narodnih pesmi. Čim dalje jih boste imeli, tem ljubše vam bodo. Postale pa vam bodo tudi tihe in nevsiljive učiteljice, da boste kaj hitro znali ločiti milo narodno popevko od tuje, umazane navlake.

Hodite gori pod streho in pregledjte, kaj je še tam shranjenega od prednikov. Očistite škrinje pajčevin, kolovrate rešite prahu, zamenjajte postelje. Malo firneža, malo kita in lima in nekoliko laka vam bo rešilo dragocenosti. Postavite jih ponosno na njihovo mesto v sobe in uporabljajte jih. Koliko več domačnosti bo v sobi, ki jo boste opremili v starem kmetiškem slogu!

Tam postane srce vse bolj toplo in srečno. Le v takem obiležju so mogle nastajati naše lepe narodne pesmi. Današnje pohišstvo je hladno in nemo. Ni več pesmi, ni več toplote, ni več sreče.

Rešite stare poslikane končnice čebelnjakov! Občudujte jih, z njimi pa tudi šegavost, pobožnost, resnobo i. dr. značilne posebnosti, našega naroda, ki jih je ravno na končnicah čebelnih panjev izrazil. Če jih ne morete več uporabiti na panjih, očistite jih z laki in firnežem, pa jih lepo v skupini obesite v sobo. Več so vredne kot marsikatera draga tiskana navlaka.

Ko hodite po deželi, opazujte stare stavbe kmetijskih domov in jih primerjajte z neznosno mrzlim slogom nekaterih novejših hiš, ki so ubile vso lepoto vasi! Morda boste tudi vi nekoč posestniki, vaški župani, občinski svetovalci, morda stavbeniki itd. Tedaj glejte, da se bo vrnila stara, lepa oblika naših kmetijskih hiš v vas, ki kljub stari lepoti lahko vsebuje vse moderne zahteve higijene in praktične uredbe.

Poleg tega pa postanite tudi resnicoljubni, bližnjega ljubeči, koristni, trezni, vljudni, dobrovoljni, poslušni, štedljivi, dobrosrčni, verni in čisti ter zvesti in ponosni Jugoslovani — in rešili boste naše duše.

Dr. Jos. Mal, ravnatelj Narodnega muzeja:

Dr. Jos. Mal.

KVIŠKU SRCA.

Ta poziv v bogočastju se zdi, da je danes potreben tudi v našem zasebnem, gospodarskem in duhovnem življenju. Nesrečna gospodarska kriza je res v vse panoge našega življenja prinesla polno nevšečnosti. Ni pa jih še toliko, da bi bilo treba obupovati ali se vdajati malodušnosti. Saj naše težave niso večje, kakor so jih naši predniki v teku zgodovine morali pretrpeti ne samo enkrat. Moško so se jim postavili po robu in premagali so jih.

Naša mladina, ki dorašča in zori v teh razmerah, mora pogosto vršiti naloge, ki so jih včasih vršili zrelejši ljudje... Vprav zavest pa, da morajo v posebnih okoliščinah vršiti odgovornosti polna dela, daje mladim ljudem tisto odločnost in

samozavest, ki je potrebna, da se prebrodijo zapreke in uresničijo važne zamisli.

Slovenci, ki smo v državi in na svetu postavljeni na važno in vidno točko, kjer se križajo romanska, germanska in slovanska kultura, ki smo to postojanko kljub vsem silnim vplivom od severa in zapada držali in obdržali nad tisoč let, ne smemo in ne moremo govoriti o svoji malopomenbnosti. Radi našega majhnega števila še ni treba, da bi tarnali o našem kulturnem siromaštvu. Zoper to govori vsa naša literarna in kulturna zgodovina, ki tudi glede drugih narodov (prim. n. pr. skandinavske) pove, da majhno število

ne pomenja tudi malopomembnost. Iv. Cankar je celó dejal, da je boljši neopravičen ponos, boljši celó napuh, nego zadovoljna ponižnost.

Mladina bo v svojem delu laže vztrajala in bolj gotovo dosegla zastavljeni ideal in smoter, če bo v njej — po pridobljeni izobrazbi in izkušnji seveda — dovolj močna zavest lastne moči in dovolj živa vera v lastno zmožnost. Ni namreč slabših nego so omahljivci in plašljivci: kdor dvomi o svoji moči, ni več močan, kakor ni več veren tisti, ki dvomi o svoji veri.

Dr. Janko Tavzes, direktor pošte:

Dr. Janko Tavzes.

MLADINA — V TEBE ZREMO!

Imel sem brata, najdražjega, brata in prijatelja, idealista, rodoljuba, kakršnih je malo med nami. Danes ga ni več, in pogrešamo ga vsi, ki smo ga poznali v dušo, posebno pa — Domovina.

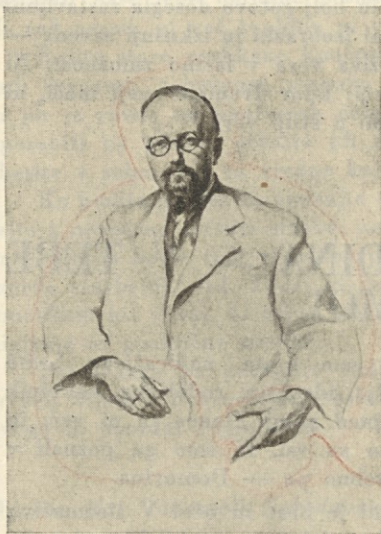
Bil mi je brat in oče! V siromaštvu sem rasel, a deležen sem bil bogate vzgoje. On je imel veliko obzorje; vedel je, s čim največ koristi. In prilival je moji otroški duši vseh tistih sokov, ki jo plemenitijo. Cepil mi je v srce vse, kar je lepega in najlepšega; vse kar je dobrega in najboljšega. Vzgajal me je v ljubezni do Domovine, v tisti ljubezni, kateri je žrtvoval sam vsa leta plodnega življenja. Bil je neustrašen borec in nikoli ni bil srečen, če ni mogel tvegati karkoli za narodno stvar. Imel je lep položaj, pa ni

nikdar grabil na kupe, marveč z radodarno roko sopal siromakom in v narodne namene. Zato je zapustil svojcem — pot za seboj in — svetel vzgled.

Srečen sem, ko lahko hodim že desetletja po njegovi poti. Dostikrat sem stopil na trn, ki se mi je zaril globoko v meso, da je zaskelilo mene, ženo in oba otroka. Pa je usoda, kakor je pogosto krivična, zopet vse izravnala. En bleščeč žarek, in pozabljeno je gorje! Njegovega gesla sem se držal: *P r a v s t ô r i i n n i č s e n e b o j !*

Značajnih ljudi potrebuje Domovina, da jo poznajo in ljubijo vedno: v dobrih in slabih časih. Taki državljani se pa morajo vzgajati le v nežni dobi. Ko je srce pokvarjeno s samoljubjem in oportunizmom, je prava pot izgubljena.

Ves človeški rod polaga vse nade v tebe, o mladina! Ej, v kakšni meri ti zaupa naša jugoslovenska Domovina! Šele ti boš sposobna, da pokažeš pravi narodni obraz, preobličen v novem okolju in novih potrebah. Oprimi se mojih skromnih vrstic in stopi pogumno na plan! Potegni črto preko vseh predsodkov iz bližnje in daljne preteklosti in ustvari nam složno in silno Jugoslavijo.

Dr. Krejči Viljem.

OKLENIMO SE RDEČEGA KRIŽA!

*Uranila Kosovka devojka,
Uranila rano u nedelju,
U nedelju prije jarka sunca,
Zasukala bijele rukave,
Zasukala do belih lakata.*

Od svetopisemskega samaritana in naše jugoslovenske Kosovke devojke zasledujemo pri vsaki priliki pojave, ki nam potrjujejo, da so nam sočutje, ljubezen in skrb za trpečega sočloveka prirojena svojstva, ki človeško bitje odlikujejo pred ostalim stvarstvom. Kakor vsako občekristno udejstvovanje, tako pride tudi briga za trpečega bližnjega do prave veljave šele, če je organizirana v smotreno sodelovanje vseh onih, ki so dobrega srca in plemenitega mišljenja.

Toda ni zadostovalo samo sočutje, človekoljubje in briga za trpečega sočloveka, da so se pričeli družiti ljudje, ki niso slepi za trpljenje in solze svojega bližnjega in ne gluhi za jok in ihtenje gladujočih sirot, — morale so biti bojne poljane, da je na njih vzniknila velika ideja Rdečega križa, ideja, ki danes preko vsega širnega sveta druží k smotrenemu sodelovanju vse, ki nosijo srce na pravem mestu. 24. junija 1859. je bila strahovita bitka pri Solferinu, kjer je obležalo na bojišču na tisoče ranjencev in umirajočih. Strašni prizori, ki jih je nudil pogled na bojno polje, so vzbudili v Švicarju Henriku Dunantu zavest, da je sramotno in človeka nevredno prepustiti ranjenca brez pomoči samemu sebi ali pa na milost in nemilost volkovom in gavranom; prišel pa je obenem do spoznanja, da skrb za ranjence ni v pravih rokah, če se zanje briga samo vojskujoča se armada, ki ima sama s seboj zadosti skrbi in težav, marveč da je treba neprizadetih, ki naj se pobrigajo nele za svoje ranjene sodržavljane, temveč tudi za trpeče neprijatelje, saj so tudi ljudje in so si i eni i drugi v trpljenju in pomanjkanju, v bolesti in smrti enaki.

Na teh načelih je Henrik Dunant leta 1862. zgradil društvo Rdečega križa in v svojem neumornem prizadevanju dosegel, da so se že 26. oktobra 1863. sestali v Ženevi odposlanci raznih držav, ki so sprejeli njegova načela. 22. avgusta 1864. je prišlo do mednarodne ženevske konvencije, ki je takrat združila 12 držav v ideji Rdečega križa; sprejeta so bila načela, kako je ravnati v slučaju vojne z vsemi vojnimi ranjenci in bolniki enako ne glede na njihovo državno, versko in narodno pripadnost in kako naj se vzajemno zaščitijo naprave, ki služijo ranjencem in bolnikom. V Srbiji so ustanovili Rdeči križ že 6. februarja 1876, v bivši Avstriji pa leta 1880. Tudi v nekaterih krajih naše ožje domovine je v predvojni dobi delovalo društvo Rdečega križa, toda pri takratnih razmerah ni bila to nikaka ljudska ustanova. Kakor je po končani svetovni vojni ves narod hrepenel le po miru in nihče nikdar

več ne bi hotel videti vojnih grozot, se vendar že leta 1919. snuje v Ljubljani Slovenski Rdeči križ; živ spomin na vse nepopisno trpljenje preteklih let je veleval, da ne pozabimo na to, kar je v slučaju vojne in nezgod, ki zadenejo narod, najbolj potrebno: Neposredno po ujedinjenju se je v naši državi ustanovila vsedržavna organizacija Rdečega križa, h kateri se je priklopil tudi Slovenski Rdeči križ.

V naši kraljevini je društvo Rdečega križa z zakonom z dne 19. avgusta 1933. državno zaščitena ustanova, ki je porazdeljena ustrezno notranjemu ustrojstvu države na 9 banovinskih odborov, v katerih so združeni sreski odbori, ki imajo svoj sedež v krajih, kjer so upravna sreska načelstva; sreskim odborom so podrejeni občinski odbori. V vsaki občini naj obstoji samostojen občinski odbor, ali pa vsaj poverjenišstvo, tako, da se združi ves narod k vzajemnemu sodelovanju dobrotelnosti.

Kakor se je sicer porodila misel Rdečega križa za časa vojne, tako je v današnji obliki Rdeči križ v pretežnem delu namenjen človekoljubnemu udejstvovanju za časa miru, dasi obenem polagoma zbira svoje sile tudi za slučaj, da bi vojna vihra zajela naš narod.

Kaj veš, mladina, ki te je le up in nada in imaš pogled uprt le v sončne, s cvetjem posute poljane, kaj je prepad! Saj ti ni moč povedati, kaj je bojno polje, kako tam z zadnjim naporom svojih sil umirajoči oče zbira svoje misli, da bi mu še enkrat pohitele k njim, ki so mu bili vse, a ki bodo jutri sirote! Kaj veš, kako kličejo zaman pomoči, ki jim rane zevajoče, udi ohromeli in večna noč zgubljenega vida branijo, da bi vsaj bežali. Dal Bog in sreča mila, da bi vam vse to ostalo prihranjeno! A kaj če tudi vas zadene? Kako težko boste čakali, da se pojavi Rdeči križ s svojo pomočjo!

Za časa miru stremlje delo Rdečega križa za tem, da lajša trpečim življenje, da nudi pohablencem in bolnikom potrebno postrežbo, da preskrbi bednim hrano in obleko, da pomaga ob času poplav, potresov in drugih nezgod, da izravna socialne krivice — skratka, da pripravi nam in našim potomcem boljši, človeka vreden obstanek na zemlji.

Tako te spremlja Rdeči križ — komaj, da sam veš za to — na vseh tvojih potih od zibeli do groba, povsod ti uravnava tvoja pota, pomaga ti oslabelemu in, kadar si v največji nevarnosti, z zaupanjem lahko računaš na njegovo pomoč. Vsega tega ogromnega dela, ki ga opravlja Rdeči križ, narod niti ne opazi, ker svojega dobrotnega udejstvovanja ne razkazuje in ker se često poslužuje pri izvrševanju svoje naloge tudi drugih ustanov, na katere ima svoj odločilen vpliv in katere ne le moralno temveč tudi gmotno podpira in jih vodi. Danes je ni skoraj več dobrotelne akcije, pri kateri ne bi Rdeči križ sodeloval.

Komaj se je dete izvilo iz plenice in pričelo letati krog hiše, že se pojavi skrb Rdečega križa. Starši so ves dan na delu odsotni, — kdo bo nadomestil deci potrebno materino skrb in očetovo nadzorstvo? Kdo se bo brigal za njih čistočo, kdo skrbel za njih prehrano, kdo jih varoval pred nevarnostjo ceste in slabe tovarišije? — Dnevna zavetišča in otroški vrtci Rdečega križa nadomestijo deci ljubezen odsotne matere in skrb zaposlenega očeta. Vsa ta skrb je tem večja, a tudi tem potrebnejša, čim nesreča iztrga iz družinskega kroga ljubečo mater ali skrbnega očeta.

Otrok prične hoditi v šolo in že ga vzame Podmladek Rdečega križa pod svoje okrilje. Kako je treba čistiti zobe, da si jih ohranimo zdrave in močne,

kako je treba negovati telo in čuvati svoje zdravje, kako naj se mladina izogiblje nevarnostim slabe tovarišije in zlih razvad, kako naj bo človek plemenit napram sočloveku in uslužen pomoči potrebnim, kako si priuči nekaterih za življenje potrebnih ročnih spretnosti — vse to uči Podmladek svoje mlade člane.

Šoli odraslega, ki vstopa v življenje, izpostavljen neštetim nevarnostim ckuženja, čezmernega uživanja opojnih pijač in strupov, svari Rdeči križ k zmernemu, previdnemu in dostojnemu življenju, ga vzgaja za dobrega človeka in rodbinskega člana, vzbuja v njem socialni čut in ga dela za koristnega člana človeške družbe, a obenem mu čuva njegovo zdravje. Ko pa nastopi neizbežna bolezen in si sam, slaboten, betežen in poln trpljenja, ne more pomagati, — zopet se zateče pod okrilje Rdečega križa.

Tudi z gasilci stopa Rdeči križ skupno na njihovih potih požrtvovalne ljubezni do bližnjega, kajti v posebnih samaritanskih tečajih jih uči reševalnega dela, ki je tudi pri požaru tako potrebno. Kakšna bi bila to pomoč, če so ogenj pogasili, a od plamena vsega opečenega stanovalca ne bi znali ubraniti smrti? Rdeči križ organizira stalne čete izprašanih samaritanov, ki lahko takoj stopijo v akcijo, če je treba v večjem obsegu pomagati sočloveku v stiski, naj bo to požar, poplava, potres ali katerakoli nezgoda.

Rudnik preživlja dober del prebivalcev naše domovine. Koliko rok se giblje v globokih rovih, koliko src trepeče neprestano tam na domu za očetom, bratom, sinom v vednem strahu, da zemlja zagrne izhod, da se vžgo jamski plini ali jih voda zajame, ki v potu svojega obraza in z naporom vse svoje moči tam doli služijo svoj trdi kruh. — Bog čuvaj nesreče! Ali ne bo Rdeči križ najprej poklican, da daje ranjencem prvo pomoč, vzbuja z umetnim dihanjem zopet k življenju one, ki jim je zastalo srce — in pomaga, lajšati neskončne gorje vdovam in sirotam?

Pa nastopi brezposelnost, obrat se ustavi in oče prihaja domov praznih rok, ne da bi vedel, s čim naj preživlja gladno deco. Milijone sta za to dala država in zasebna dobroteljskost. Posebni odbori so ustanovljeni, ki zbirajo in delijo. V vseh teh odborih ima zopet Rdeči križ svojo odločilno besedo. Ob poplavih deli svojo prvo pomoč prezebajočim, ki jim je voda zalila ognjišče. Obleke, posteljnina, hrana za družino in krma za živali — vse to so dobrodošla naklonila Rdečega križa. Pa se razpase nalezljiva bolezen in smrt žanje, da se nihče ne upa v bližino. Brž odpošlje Rdeči križ svoj samaritanski vlak, poln prepotrebne posteljnine, perila in bolniških potrebščin. Zasilna bolnica, ki jo pripravi kar v šoli, razkuževanje privatnih stanovanj in druge odredbe v kratkem zatarejo epidemijo. Vsako leto pošilja Rdeči križ stotine bolnih in okrepiča potrebnih otrok iz mest in industrijskih krajev na morje in v gorska letovišča, da se v svežem zraku in ob tečni hrani opomorejo in si okrepijo svoje zdravje. Podmladek pa vzdržuje veliko število šolskih kuhinj, v katerih dobivajo revni otroci posebno v zimskem času toplo in tečno hrano. Kolikokrat prekipava ubogi deci srce sreče in zadovoljstva, ko jim preskrbi Rdeči križ ob Miklavževih in božičnih večerih lepih in potrebnih darov, obenem pa tudi dosti prijetnega razvedrila.

Našel sem različne panoge udejstvovanja Rdečega križa, da bi pokazal kako prepotrebna in prekoristna je ta ustanova.

Oklenite se vsi Rdečega križa, vsi brez izjeme ste dobrodošli, če že ne radi trpečih in gladujočih, betežnih in nesrečnih, sodelujte vsaj radi samega sebe, — saj nikdar ne veste, kdaj in v kateri meri vam bo povrnjeno.

MLADINA,

pojdi v veliki pestri svet, ne
da se odtujiš in potujiš, tem-
več, da se vrneš izčiščena, vsa
svoja in naša!

Božidar Jakac.

Fran Trček, ravnatelj Zadrugne zveze:

Fran Trček.

VEČ ZADRUŽNEGA DUHA!

Svet pretresajo socijalne borbe, čijih izvor je prevelika človeška sebičnost, a tudi pomanjkanje čuta za odgovornost. Zato je treba vzgojiti človeka, ki bo prežet z zavestjo dolžnosti do bližnjega, s spoštovanjem do skupnih socijalnih in kulturnih ustanov in z voljo do sodelovanja po enotnih in skupnosti služočih načelih. Tako vzgojen človek pa je tudi predpogoj za uspešen razvoj zadrugništva, saj sta duhovna skupnost in živo občuteni etos istovetna z zadrugno mislijo.

Zadrugništvo je najpopolnejša oblika gospodarske organizacije, saj mu je cilj socijalna pravičnost, umno izkoriščanje gmotnih dobrin in skladnost med produkcijo (proizvodnjo) in konsumom (potrošnjo). Zato v praksi skrbi za pravične

cene, za pravilno razdelitev dela med vse ljudi, za smotrenost v produkciji, t. j. za to, da se proizvaja samo potrebne dobrine in vsake toliko, kolikor jo potrebujemo sproti. To so namreč pogoji, da se v bodoče ne bodo več pojavljale ostre gospodarsko-socijalne krize z vsemi usodnimi posledicami, ki

so predvsem brezposelnost, propadanje gmotnih dobrin, obubožanje kmetijstva in podobno.

Toda, kakor je združna misel odrešujoča, tako je v resnici odvisna od srčne in strokovne izobrazbe združnikov. Zato mora biti geslo za gospodarsko-socijalni preporod: Več z adružnega duhá!

J. Ribičič, književnik in komisar radio postaje:

J. Ribičič.

mirje in nese našo domačo govorico preko vseh meja. Marsikomu v tujini se oko zasolzi v hrepenenju po domači grudi, ko zasliši iz svojega aparata slovensko besedo. Stotisočem je uteha v težkih urah, stotisočem je vsakdanji duhovni kruh. Kajti moč slovenske govornice spozna najbolj oni, ki mu ni dano, da bi se je smel posluževati. Prostost in svobodo pravilno ceni le suženj v okovih.

Ali tudi za nas, ki nam je slovenska beseda vsakdanjost, tudi za nas postaja radio od dne do dne važnejši.

Ob radiu se kmet uči, da mu bo lažje prenašati teže svojega gospodarstva; v urah, določenih za delavska vprašanja, spozna najbednejši stan svoje pravice in posluša nasvete; izobraženca izpopolnjuje; zdravega bodri, bolnika zdravi. Vsem pa nudi oddih in zabavo po trudapolnem delu.

Ljudje v oddaljenih in od sveta odrezanih krajih se ne čutijo več zapuščene; radio jih veže s tistimi središči sveta, kjer glasno utriplje življenje.

Tudi v šole si je radio utrl pot. Šolski radio je postal pri vseh večjih narodih Evrope važno sredstvo izobrazbe in vzgoje. Zaradi tega oddaja šolski radio v Nemčiji vsak dan in zaradi tega je francoska vlada preskrbela 36.000 svojim občanom radijske aparate za šole.

Tak razmah je pri nas še daleč! Od približno 900 šol ima svoj aparat komaj 83 šol. Dvakrat na teden so te šole v zvezi s središčem naše kulture, dvakrat na teden ožive na teh šolah puste šolske stene.

O RADIU.

Noben izum si ni tako hitro utrl poti v najširše plasti človeštva, kakor radio. Že dolgo ni več zabava in prednost imovitih ljudi, temveč vsakdanja potreba vseh, ki si poleg razvedrila žele tudi izobrazbe.

V čem obstoja moč tega zadnjega največjega uspeha človeškega duha?

Radio ne pozna meja, veže milijone ljudi z milijoni. Pomaga nam spoznavati napredek, vrednost in veličino tujih ljudstev, njih jezik in običaje in njihove misli. En sam prijem pri aparatu in že smo zvezani s tujimi narodi, da iz njihove miselnosti spoznamo prijatelja ali sovražnika.

Tudi naš domači radio, naša kukavica, nas veže s tujim svetom. Tudi njeno petje splava z bliskovito naglico v vse-

Mi moramo naprej! Vsaka naša šola bo morala sprejemati vsak dan izobrazbo, vesti in zabavo iz centrale bele Ljubljane; vsaka naša vas bo morala ob nedeljah poslušati kmetijska in splošno izobraževalna radijska predavanja. Sredstva za to se morajo najti. Ako nam ne morejo oblasti pomagati, si moramo pomagati sami! Zaostati pa ne smemo!

M. Humek, viš. sadj. inspektor v p. in urednik „Sadjarja in vrtnarja“:

M. Humek.

CVETJA V VRT!

Vrt pri hiši! Kdo si ga ne želi, ako ga nima, kdo se ga ne veseli, ako ga ima. In delo v vrtu! Kako pobudno, zanimivo in zabavno je to delo! Saj nimamo vrta samo zato, da bi v njem v potu svojega obraza gojili samo zelenjad in sadje. Vrt je tudi za okras hiše, za prijetno razvedrilo; vrt je sredstvo, s katerim gojimo čut za lepoto, za snažnost in rednost; vrt je del našega stanovanja. Zato si vrta — pa če bi bil še tako majhen — ne moremo misliti brez cvetic, brez cvetja.

Uprav sedajle, ko se nam bliža pomlad, je pa čas, da začnemo misliti na vrt, če hočemo imeti v njem poleg gmotnega tudi vsaj nekoliko najlepšega idealnega užitka. Zarana spomladi moramo začeti sejati, presajati, obrezovati, gnojiti poleg

drugega tudi tisto rastlinje, ki ga nazivamo s skupnim imenom cvetlice.

Vrtnih cvetic je brez števila. Za uspešno gojitev je potrebno, da poznamo vsaj glavne skupine in njihove najvažnejše zastopnice. Tudi po kmečkih vrtovih so najbolj znane enoletnice, dvoletnice in trajnice. Zelo priljubljene in čez vse lepe so prve oznanjevalke pomladi, ki spadajo v skupino čebulnic in gomoljnic. Lepe in povsod čislane so ovijavke in spenjavke. Znane in občudovane so dalje rože ali vrtnice. Naposled spada lesem tudi lepotično grmovje in drevje.

Skušali bomo naše mlade bravke v nekaterih sestavkih opozoriti na najlepše in najbolj priporočene vrste posameznih skupin.

Enoletnice so cvetlice, ki jih sejemo spomladi kar na stalno mesto ali pa v sejalnice in jih potem presajamo. Navadno vzeveto šele proti poletju, toda potem cveto večinoma tja do pozne jeseni, dokler jih ne zamori prva slana. Enoletnic je jako mnogo plemen in vrst. Najpreprostejše so tiste, ki jih sejemo kar na planem na stalno mesto kakor lepodišečo resedico, kapucinke in dišečo grašico.

Mnogo več je enoletnic, ki jih moramo sejati v sejalnice in jih šele potem, ko nekoliko odrastejo, presajamo na mesto, kjer naj cveto. Zelo priporočene so petunije, astre, zajčki, molci ali suhe rože, kineški nagelj, turški nagelj in cinije. Sejalnice za te in še razne druge enoletnice morajo biti pod steklom (topla greda), sicer zrastejo in cveto prepozno. Pred sredi maja jih ne smemo presajati na plano, ker so občutljive za mrz.

Za prvo spomladno cvetje nam rabijo dvoletnice, ki jih sejemo poleti. Čez zimo ostanejo zunaj, kjer se kmalu na pomlad razcveto. Lesem spadajo znane in povsod priljubljene mačehe, potočnice in marjetice. Presajamo jih pa brez škode lahko tudi spomladi, ako jih čez zimo pustimo v sejalnici.

Joža Herfort:

SIN TIŠINE.

Zvonovi, veličastno vabeči k vstajenju Zveličarja in prirode, so utihnili. Bil je velik praznik — veliki petek. Breze v doleh so si odele rumenozelena sočna, pomladna oblačila; jug je odpoljubljal poslednje zaplate snega po gričih in gorah. Gozd si je šepetal pravljico o vstajenju, pravljico o novem življenju.

Čudno, ko si prične šepetati drevje v gozdu pomladno bajko, tedaj me prevzame čudno hrepenenje, grudi mi postanejo preozke, prav kot bi se tudi v njih pričelo prebujati novo življenje. Tedaj, ko se prične prebujati gozd, ko vzklije prvo cvetje, ko so še travniki vsi vlažni od prvega pomladnega dežja; tedaj grem v svate k sinu gozdne tišine, tedaj grem poslušat svatovsko pesem pevca lubezni — divjega petelina.

Oni večer velikega četrta je bil veličasten. Morje luči se je razlivalo v mogočnih pramenih preko rahlo šepetajočega gozda. Stopinja ni zvenela, tajno, samotno je šel moj korak po cestah, pregrnjenih s preprogami mahu in suhih smrekovih iglic. Ni počila suha vejica, ni zašelestel odmrli list; tiho, v zavetju gozdnih senc sem stopal po mračnem borovju proti griču, katerega vrh je bil položen, da si lagodno stopal in ti ni rosil čela znoj.

Dan je zapiral svoje trudne oči, na obzorju so zamirali zadnji škrltasti prameni sonca, katero je lezlo utrujeno od gozdne poti daleč za temne lesove. Tiho sem počenil ob ogromni mahoviti skali, v nemem pričakovanju, v čudni tesnobi, kdaj se bo oglasila ona pesem, kdaj bodo tako trdo zaropotale peroti mogočne ptice, kdaj bo priletel petelin na gred.

Mesto daleč v dolini se je že oživljalo v migotajočih lučkah, doline so se ovijale v vijoličen mrak. Tedaj je zadrhtelo ozračje v vetru in prav tedaj so trdo zaropotale peroti. Obšla me je rahla zona, nestrpno sem čakal; samo eno sem mislil, na eno sem čakal: kdaj bo zapel. Ni se mu dalo peti; parkrat je zaklepal, odščipnil vršič borovca in se z nočjo umiril. Kot mačka tiho sem odšel v dol, čakal, hrepenel sem po pesmi jutra.

Zvezde so še sijale v vsej svoji svetlobi, ko sem si prižgal drobno lučco in se napotil v gozd k najlepši pesmi — pesmi ljubezni in pesmi hvalnici obenem. Za robom pred mogočnim borovjem sem utrnil svetilko in počakal, da se mi je umirilo srce, katero mi je burno bilo. Daleč na ravnini so migljale lučce mesta, zvodniško, zlokobno, nad menoj so sijale zvezde, tiho, pokojno. Zvezde so jele bledeti, lučce mesta so se jele druga za drugo utrinjati. Tiho,

po mačje sem se bližal mahoviti skali; blizu tja je zvečer priletel petelin na gred.

Molk pred jutrom. Sova je votlo zapela in se spustila v najgostejši mrak lesov. Veter je zaspal nekje v borovju, duša je drhtela v pričakovanju pesmi vstajenja. Naenkrat sem se zdrznil — tilip... tilip..., bo. Telo mi je spreletela rahla tresavica. Kratek molk, mučen, nato — tilip, tilip, tilip, tlok, tss, ts, tsi i i i, tilip, nato neprestano klepanje, za njim brušenje. Pesem ljubezni, katera je končavala z ekstazo ljubezni. Tedaj dva koraka. Pel je prav kot do ušes zaljubljen fant. Spet tilip, tilip; že sem se nagnil in pripravil za skok, ko je obnemel. Oči so mi prodirno iskale po temi pevca ljubezni, tega veličastnega sinu gozdne tišine; nisem ga opazil. Desnica mi je oklepala mrzlo puškino cev, levica je mrzlično iskala po žepu naboje, ko je naenkrat spet prešel v klepanje in urno v brušenje. Zvezde so ugašale, siviti se je jelo. Spet ekstaza ljubezni, en sam skok — zmanjkalo mi je kritja. S petelinom sva si stala oči v oči. Obstal sem kot okamenel. Petelin je povetil rep, priprl peroti, sklonil glavo in odjadral.

Pričakoval sem pesmi vstajenja, pesem novega življenja; pa saj je bil šele veliki petek in zvonovi so molčali.

*

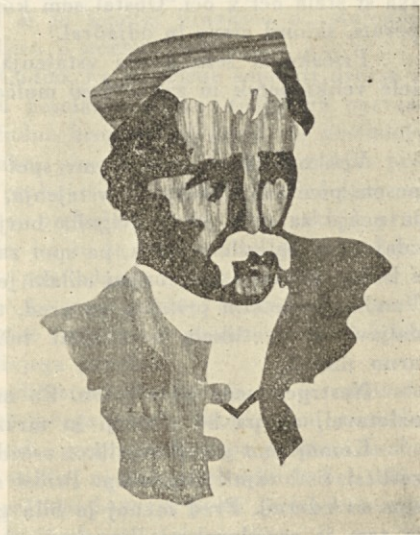
Velikonočni zvonovi so me spet zvabili v gore. Še enkrat sem hotel čuti pesem pomladi, ljubezni in vstajenja, predno naj bi šel v tujino. Jug je zaspal in nekje za griči se je dvignila burja. Večer je bil mrzel, veter ječeč; zdaj, zdaj so se oglasili zvonovi, pa spet zamrli v ječanju vetra. Nebo, čisto, modro, z belimi ovčkami podobnimi oblaki je postalo pusto, sivo. Prezgodaj je še bilo. Vendar je petelin pritekel na gred, toda trd mrak je že bil in mesto se je v daljavi že svetlikalo s svojimi lučcami. Zaškripal je samo parkrat, pa se urno umiril.

Nestrpen sem bil v jutru. Bo morda pel, morda ne bo. Morda bo sneg naletaval, ali pa bo v burji in mrazu zamrla vroča pesem gozdnega pevca.

Komaj sem utrnil svetilko, zvezde so žarele še v polnem siju, pa sem že zaslišal tisti tajni tilip, tilip. Pričel sem naskakovati. Ko sem prišel na rob, sem se zdrznil. Pred menoj je bilo golo pobočje, onkraj tri samotna drevesa in tam je razodeval petelin rjavim kokoškom svojo ljubezen. Ko je zabrusil, sem se vlegel na trebuh. Z desno roko sem dvigal puško in se plazil po treh ob vsakem brušenju sunkoma dalje. Petelin je pel, pel brez prestanka. Morda mu je burja, ki je ječala, hladila vročo kri in je zato tako ognjevito pel. Že sem prišel do drevja onkraj goličave, za drevjem gozd — temen hrib. Temna, nejasna kontura pevca se je odražala komaj vidno od črnega ozadja. Ležal sem brez kritja, ne vedoč, kaj naj bi počel. Ko je zapel, sem odprl puško, vtaknil v cev naboje, ob prihodnjem brušenju jo zaprl. Počasi sem šel s puško na nebo, toda pretemno je bilo; nisem videl ne muhe, ne cevi. Čakati sem hotel prvega svita, čim ognjevitejšje je pel petelin, tem bolj je rastle v meni zver, ki je hlepela po uničenju tega bisera. Pravijo, da je to strast, ne bi dejal. To je ona tajna, prirojena sila človeka, gospodovalca nad vsemi živimi bitji. Nisem tega mislil takrat. Čakal sem svita, poslušajoč svatovsko pesem veličastne ptice; pel je kot nor, toda sredi najbolj vroče pesmi obnemel — par krepkih zamahov peroti — in z bogom ljubezen.

Mislil sem iti v gore samo poslušat pesem vstajenja in novega življenja. In ko sem jo poslušal, sem hotel pevca uničiti. Pa bil je veliki ponedeljek, praznik vstajenja in moja puška ni sejala smrti.

Zdaj pa zopet ločimo sklepane furnirje, in sicer najprej največji kos, t. j. podlaga. Tanek, ne preveč koničast nož potisnemo počasi med prva dva furnirja. Ker je med furnirjema priklejan papir, se oba kosa prav rada ločita drug od drugega. Enako razprtimo še ostala kosa, tako da imamo tri podlage: eno iz javorjevega, drugo iz orehovega in tretjo iz hruševega lesa. Furnirje položimo vsakega na kos tankega papirja, na katerega jih pritrdimo z nekoliko kapljicami gumija ali kakega drugega lepiva. Furnir, ki je bil zgoraj, ima zgornjo plast čisto, na drugem in tretjem kosu je pa gotovo nekaj papirja, katerega moramo odstraniti s tem, da ga oddrgnemo z nožem in le če je zelo močno prijet, ga omehčamo malo z vodo, da potem rajši odstopi. Ni pravilno pomočiti kar ves kos furnirja v vodo, ker se les pri tem napne in se po osužitvi neenako-

merno skrči. Papir, ki je prijet na spodnji strani, nas pa pri delu nič ne ovira in ga ni treba spravljati proč. V našem primeru je najbolje, če leže furnirji vsi tako, kakor je bila risba na javorjev kos (zgornji) nanešena; to pa zato, ker je pač vseeno, katera stran je desna, katera leva. V vseh drugih slučajih, kjer se ne sme zamenjati strani in hočemo intarzijo natančno po sliki (pokrajine, portreji i. dr.), je pa treba položiti furnir tako, da je slika pred nami narobe, obrnjena, ker bo ta stran, ki je zdaj zgoraj, priklejana na debelejšo podlago in bo njena sedanja spodnja stran tista, ki jo bomo ogledali in politirali, t. j. prava, vidna stran.

Ko imamo vse tri furnirje (podlago) pred sabo, vzamemo iz škatlice en kos ter ga razprtimo z nožem na tri furnirje t. j. v javorjev, orehov in hrušev kos. Javorjev kos damo v odgovarjajoči izrezek v orehovi podlagi, orehov v hruševu podlago in hrušev kos v javorjevo podlago. Pri vsakem kosu odstranimo papir, ki se ga drži na zgornji strani in skrbno pazimo, da vložimo prave kose, pri čemer nam posebno dobro služijo številke, s katerimi smo prej opremili vsak kos. Pri nadaljnjem vlaganju pazite, da ne vložite istovrstnega lesa v enako podlago, ker s tem ne boste dobili drugega, kakor označeno

konturo. Seveda pa je vsakomur na prosto voljo, da vlaga lesove po mili volji. Ker so pa izrezki za debelost žagice manjši, kakor je njihova odprtina (izdolina, luknja) v podlagi in ne stojijo trdno na svojih mestih, zato jih z gumijem nalahko prilepimo na tisti papir, ki smo ga podložili podlagi. To prilepljanje je posebno važno pri sestavljanju malih delcev, ki se dotikajo.

V vseh odprtinah izpopolnjeno podlago še enkrat dobro pregledamo, oddrgnemo še zadnje ostanke papirja, pri čemer pazimo, da papirnati delci ne pridejo med les ter si pripravimo kose smrekovega ali kakenga drugega dobro osušenega debelejšega lesa (1—2 cm) takih dimenzij, kakor so podlage. Najboljši je pač mrzlo sklepani les (vezane plošče), ki se le malo krivi ali izvrže. Z vročim, nepregostim klejem namažemo izpolnjeno podlago in deščico, pritisnemo desko na podlago, denemo med ravni močni deski ter v stiskalnico, katero krepko privijemo. Za manjše predmete zadostuje navadna knjigoveška stiskalnica, za večje kose je pa bolje, če jih sklepamo pri mizarju, ki ima

pripravo za furniranje. Sklejani predmet mora ostati najmanj 24 ur pod pritiskom, da se klej dodobra osuši. Nato se s strguljo ali koscem stekla oddrgne najprej papir s furnirja, ter površina s steklastim papirjem prav dobro ogladi. Na ploskvi se ne smejo poznati črte, zato jemljemo za ogladitev vedno finejši steklasti papir. Steklasti papir ovijte vedno na kos ravnega lesa, da ostane ploskev vedno lepo ravna. Pri oglašanju moramo misliti tudi na tanko plast furnirja in ga ne strgajmo preveč, da ga ne oddrgnemo vsega. Ko je ploskev res gladka, jo politiramo z belo polituro. Ali znate politirati? Ako ne, mi sporočite, in razložil vam bom to delo v prihodnji številki natančneje.

Na enak način, kakor je opisana intarzija za deščico koledarčka, se postopa tudi pri vseh drugih vložkih v les. Seveda se skleja po potrebi ne samo tri, ampak po 4, 5 ali še več furnirjev. Drage furnirje sklepamo med drugi furnir lahko tudi v manjših kosih tako, da leže le na tistih mestih, na katerih jih potrebujemo; s tem prihranimo precej lesa. Seveda pri takem sklepanju ne moremo dobiti toliko intarzij, kolikor je furnirjev, ampak le toliko, kolikor je furnirjev v celotni velikosti — sicer se pa dela po navadi le dva ali tri izvode, od katerih je pa le eden natančno tak, kakor smo si ga zamislili in sestavili v osnutku. Za primer naj vam bo intarzija guslarja; eden je — rekli bi — pozitiv, drugi negativ.

Mnogi priporočajo sklepanje furnirjev samo ob robovih, vendar to ni

priporočljivo, ker se posamezni furnirji med izrezovanjem vzdigujejo in premikajo ter se posebno, kadar žagamo majhne dele, neprestano lomijo. Sicer pa poskusite oba načina, četudi je odstranjevanje papirja precej zamudno in neprijetno.

Pri intarzijah pa je še lega letnic zelo važna in je treba tudi to vpoštevati pri sklejanju. Sicer pa velja tudi tu pravilo, da »dela mojstra — vaja«.

Intarzije uporabljamo kot samostojne okraske (slike), koledarje, obešalnike, okvirje, kasete itd.

Ker pri modernem pohištvu odklanjajo vse rezbarije, v katerih se nabira prah in se jih težko snaži, zato se uporabljajo intarzije vedno bolj kot dekorativni in res učinkoviti vložki na mobilijah.

Upam, da sem vam razumljivo pojasnil tehniko intarzij; če pa kdo izmed čitateljev še ne bi česa razumel, naj mi to sporoči. Rad mu vse pojasnim.

F a k i n A n t o n :

VRAŽE.

(Nadaljevanje.)

4.

Ljudi mnogokrat ponoči tlači mora, posebno če leže vznak; ubranijo se je, ako naredo na vrata spalnice morsko zvezdo z eno potezo.

Ljudje, ki jih je mora že tlačila, pripovedujejo, da jih je začela tlačiti najprej na prsih, potem na rokah in nogah ter da jim ni pustila niti dihati. Bolj fantazije polni pa še celo pripovedujejo, da so slišali moro prihajati skozi ključavnico v spalnico in plaziti se na posteljo. Tudi zatrjujejo, da jih je mora ugriznila na roko, kjer so se poznali vsi zobje morinih ust.

Mora tlači človeka po večini le takrat, ko drži — vznak ležeč — roke na glavi ali na prsih, torej tako, da teži vsa kri proti srcu. Po večini je človek takrat od dela utrujen. Tudi ima tak človek večjo ali manjšo srčno napako ali pa napako krvnih žil. Utrujeni človek leži na postelji mirno in kmalu se zgubi v polsnu. Kri se mu umiri in za hip zastane, kar čuti kot neko velikan-sko težo; zapira mu sapo in v ušesih čuti večkrat tudi lahen šum. V tem stanju pod vplivom prejšnjega pripovedovanja drugih o mori si njegova fantazija ustvari moro, posebno še, ker kljub vsem močem, ki jih napenja, ne more premagati tega stanja, pri čemer po navadi stoka. Tudi je možno, da je bila isti čas njegova roka pri ustih in da je v sanjah sam svojo roko ugriznil, in ker je napenjal vso svojo moč, tudi dobro stisnil.

Ko pa je srčna mišica premagala ta zastoj krvi ali pa sostanovalec zagal spečega, s čimer je spravil njegovo kri zopet v pravi tek, se je nesrečnik prebudil in lahko tudi v resnici zapazil na svoji roki znak ustnih zob, a ne morinih — temveč svojih.

5.

Ako se ti kolca ali hliplje, te nekdo opravlja ali o tebi govori.

Kolcanje je v presledkih se ponavljajoč krč prepone, ki nastane po mrzli jedi ali pijači na mrzlem zraku, včasih pa tudi po smehu in joku. Kolcanje odpraviš, ako ležeš na posteljo ali na klop in izpiješ nekoliko sladke vode. Pomaga ti tudi, ako sapo toliko časa zadržuješ, kolikor ti je le mogoče, s čemer se prepona počasi zopet vzravna. Večkrat se pa kolcanje pojavi kot znak

živčnih boleznih ali vnetja trebušnih organov. V tem slučaju išči zdravniške pomoči. Iz vsega tega je torej razumljivo, da nima kolcanje z opravljanjem koga nič skupnega.

6.

Če se mleko rado zjeda oz. če se neče napraviti maslo, je vzrok sovražnik ali copernica.

Zelo radi se hudujemo na copernice, ki jih niti ne poznamo; a na tistega, na katerega bi se morali hudovati, se pa ne hudujemo. Da se mleko rado zjeda oz. da se neče napraviti maslo, je kriva po večini gospodinja sama.

Mleko je v glavnem zmes vode in tolšč; sestoji iz beljakovine kazeina, mlečnega sladkorja, raznih soli, vode in tolšč, ki plavajo v mleku v obliki drobnih kroglic, zaviti v tanko mrenico iz kazeina. Ker so tolščne kroglice specifično lažje, plavajo na površju, ko mleko miruje, in tvorijo smetano, iz katere delajo maslo (surovo). Če držimo mleko dalje časa v odkriti posodi na zraku in še celó v nečisti posodi, se mlečni sladkor začne pretvarjati v mlečno kislino. Pri tem skrkne beljakovina kazein in se s tolščo vred izloči kot skuta. V zraku in v nesnagi na posodi sami se namreč nahajajo očetne glivice, ki povzročajo kisanje. Zato je jasno, da moramo imeti vse posode za mleko — ki je pa ne smemo hraniti na zraku in gorkem prostoru, ker gorkota pospešuje razkrajanje in spajanje — in posode za maslo ter pinjo temeljito čiste. Vse te posode in priprave moramo večkrat razkužiti in jih umiti z vodo, v kateri je raztopljena soda. Če bomo torej pazili na vsestransko snago, se nam ni treba bati copernic.

Zato naj omenimo še to, da se mora tudi vime krave oprati pred molžo z vodo, ki jo moramo imeti v posebni posodi in ne v golidi, v katero hočemo molzti mleko, sicer bi se nesnaga z vimena prenesla v golido.

7.

Ako ima krava krvavkasto mleko, je lastnik prepričan, da je kravo sesala kača belouška.

Res je, da se belouška čestokrat zasači v hlevu; a ona ne pride sesat krave, temveč loviti miši in podgane, s čimer se poleg žab, martinčkov, ribic in pukov preživi.

Če pa ima krava mleko rdečkasto, ni kriva belouška, ki nikoli ne sesa krave, temveč se je krava najbrže prehladila ali na kak drug način obolela. Zato naj lastnik s tako kravo v tem smislu primerno ravna in skrbi, da bo krava zdrava.

KUHINJA.

Jedilnik za soboto naj bo sledeč:

1. Postna riževa juha.
2. Hamburška pečenka.
3. Kislo zelje.
4. Biskvitna rolada.

1. Postna riževa juha: Korenine, peteršilj, korenje, zeleno, karfijolo dobro skuhaj in pretlači; lahko dodaš tudi ostanke mesa. V precejeno juho daj 12—15 dkg riža in 7 dkg sirovega masla. Ko je riž mehak, legiraj z rumenjakom. Zraven lahko serviraš parmezan.

2. **Hamburška pečenka:** $1\frac{1}{4}$ kg svinjine seseklaj; dodaj 2 žemlji, namočeni v mleku, pridaj malo na masti pražene čebule, sol, poper, majoran, česen in malo moke ter 2 jajci. To zmes zvaljaj prst debelo. Po sredini naloži 3 na kocke zrezane kumarce ter 5 trdo kuhanih jajec. Vse skupaj zvij v svinjsko mrežo ter deni na vročo mast; med peko pridno polivaj in speci v precej vroči pečici. Ko je do polovice pečeno, polij z vodo ali juho.

3. **Kislo zelje.** Kislo zelje (1 kg) operi ter pristavi k štedilniku. Če je zelo kislo, odlij prvo vodo ter nalij drugo. Ko je zelje mehko, ga zabeli s 7 dkg masti in podmeti (v malo vode vžvrkljaj 3 žlice moke).

4. **Biskvitna rolada:** Mešaj 9 rumenjakov, da prav dobro narastejo. Polagoma prideni 19 dkg sladkorja in malo limonove lupine. Potem naredi trd sneg iz 7 beljakov ter ga rahlo primešaj s 16 dkg moke. Namaži testo na pomazano ter z moko potroseno za pol prsta na debelo in ga speci bledorumenno. Pečeno ploščo na pločevini urno obrni in namaži zgoraj z marelično ali kako drugo marmelado ter testo postavi za kratek čas zopet v pečico, da postane zopet mehka. Nato jo urno, kolikor mogoče tesno zavij in postavi ponovno za malo časa v pečico. Hrani jo na suhem prostoru; kadar jo rabiš, jo zreži za prst debele rezine.

Danes, še naslednji dan v tednu, to je nedelja, napravimo ta-le jedilnik:

1. Možganska juha.
2. Nadevana jajca.
3. Španski telečji oreh.
4. Solata.
5. Meranska krema.

1. **Možganska juha:** 1 telečje možgane namoči v mlačno vodo, da jih lahko osnažiš ter jih dobro seseklaj. Napravi prežganje iz 10 dkg sirovega masla in 9 dkg moke, dodaj 3 dkg sesekljane čebule in sesekljan zelen peteršilj ter na 5 dkg prepražene možgane, osoli in opopraj. Ko vse dobro prevre, dodaj 2 na rezine zrezani in v masti prepraženi žemlji ter juho serviraj.

2. **Nadevana jajca.** Skuhaj toliko jaje v trdo, kolikor je oseb. Že kuhana daj v mrzlo vodo, da se lažje olupijo — jih olupi — razpolovi ter odstrani rumenjake. Tega pretlači ter mu dodaj sledečo majonezo: 3 rumenjake dobro pomešaj ter počasi dolivaj (po kapljicah) eno šestnajstinko l belega namiznega olja, žličko gorčice, sok pol limone, drobno sesekljane kisle kumarce, sok pol male čebule, malo popra in soli. S to maso nadevaj polovične beljake ter jih naloži na pladenj in okraši z zelenim peteršiljem.

3. **Španski telečji oreh:** $1\frac{1}{2}$ kg telečjega stegna posoli in pretakni s kislimi kumarami, prekajeno gnatjo in slanino ter ga speci. Ko je že lepo rumeno, odlij mast, ga polij s smetano ter še v tej malo popeci; končno prilij še malo juhe, ko prevre, vzemi pečenko ven, jo razloži na krožnik, oblij s sokom in serviraj.

4. **Solata:** Serviraš lahko poljubno solato.

5. **Meranska krema:** 7 rumenjakov in 14 dkg mešanega z vanilijo, mešaj 1 uro, potem prideni malo rumena, $\frac{1}{2}$ l sladke smetane stolči ter pridaj polovico te k prejšnji masi, drugo polovico še nekoliko dalje tolči ter prideni 3 dkg sladkorja. Kremo daj v široke kozarce, na vrhu pa jo okraši z ostalo stepeno smetano.

VRBNICE NAD MOREM.

Za deška ali dekliška grla
harmoniziral Zlatko Špoljar.

Moderato

Sopr. I
Sopr. II
mf Vrb-ni-če nad mo-rem, p Vrb-ni-če nad mf mo-rem, vi-
so-ka pla-ni-no! mf Traj-na ni-na-ni ne-na,
p Traj-na ni-na-ni ne-na, vi-so-ka pla-ni-no!

Alti

Iz »Osvita«.

KATASTROFA RUSKEGA BALONA SIRIJA, HALO, HALO, ZEMLJA!... PADAMO!...

Mrko so rezali velikanski žarometi po temnem nebu, ki je ležalo poveznjeno nad letališčem pri Moskvi. Velikanske množice ljudi so se privarile iz ruske prestolnice in tisočere glave zažare, kadar jih oplazi blesteča sablja žarometa, ki se vrti, vrti, vrti in drega v črno vseмирje. Sredi letališča leži velika srebrna obla, na njej sovjetska zvezda, vsenaokrog nje pa neka ogromna masa, ki je ni mogoče razločevati. Ljudje letajo naokrog. V balon, ki naj čez eno uro zleti v sinje višave, napeljujejo plin, da bo dvignil to srebrno kroglo in v njej tri znanstvenike, ki so se napotili v vseмирje, da proučujejo prilike 20.000 metrov visoko v zraku. Polagoma raste ta črna masa, počasi se napihuje in se dviga, trga se od tal. Vrvi, s katerimi je privezana srebrna krogla, se nategnejo, balon vztrepeče, med ljudmi gre neko čudno drhtenje, žarometi sekajo po tleh, po zraku, zasliši se žvižg, oster in bodeč, ki se zapiči v jutranje ure dne 30. januarja.

Okrog velikega balona vidimo letati in plesati dva mala balončka, v katerih sedita dva inženjerja, da v zadnjem trenutku pred odhodom v vseмирje še enkrat od vseh strani pregledata balon, ki bo nosil s seboj troje dragocenih življenj. Kot dva vrahca okrog velike vrane. Istočasno vidimo, kako polnijo gondolo, kako vlagajo v njo dragocene aparate, znanstvene priprave, instrumente...

Pogoji za polet so dobri. Obadva balončka počasi padata proti tlam, roke stiskajo okrog srebrne gondole, ki je iz ruskega najfinejšega jekla, zgrajena po ruskih načrtih in od ruskih delavcev. Zopet oster, dolgo trajajoč žvižg, ki reže kot britev po letališču. Zatem se zasliši rjovenje motorja. V luči žarometov vidimo, kako se dviga v zrak malo letalo s pilotom Žarnovskim, ki je odletel v višine, da še enkrat dobi pravilne podatke o zračnih pogojih v višinah, kamor naj odleti srebrni »Sirij«. Po 15 minutah je že zopet nazaj, tepejo ga žarki žarometov. Njegovo poročilo je ugodno, kajti že vstopajo v gondolo trije pogumni letalci-učenjaki, oblečeni v belo volneno obleko, komandant Fedosejenko in njegova pomočnika Vlasenk in Usiškin. Še enkrat si sežejo v roke. Poveljnik »Osovijahima« (Osební savez avijacije in kemije) pride zadnji k gondoli in preda Fedosejunku svilen zastavico. Nato zopet tisti v srce segajoči žvižg, suho povelje »Pusti na svobodo«, nakar se polagoma in svečano začne dvigati balon, nosilec s seboj v žarometih bleščečo gondolo. »Živel uspeh!« — to je zadnje voščilo, zadnja želja, poslana za balonom, ki gre v strašno smrt... Žarometi ga ližejo visoko gor v temno jutro, ki ga sivkasto barva vstajajoča jutranja zarja.

To se je dogajalo v Moskvi 30. januarja zjutraj. Nekoliko po sedmih so mogli tudi naši radio-radovedneži, ki razpolagajo z zadosti močnimi radio-aparati, slišati zanimive razgovore v zraku: »Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo! Tam Sirij?« potem pa je bilo zopet vse tiho. Šele kakšne pol ure pozneje je prišel zopet po zraku komaj razločljiv odgovor: »Halo, halo! Tukaj Sirij! Halo, halo! Sirij govori! Halo, halo! Prišli smo 3000 m visoko. Dvigamo se 3 metre na sekundo. Vsi se zelo dobro počutimo. Halo, halo! Sirij pozdravlja!«

Pol ure pozneje zopet isti klic iz vsemirja: »Halo, halo! Tukaj Sirij! Halo, halo! Sirij govori: Nahajamo se 19.000 metrov visoko. Vse je v redu! Pozdravite delavce, ki so balon zgradili!« — Drugi glas: »Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo! Ne govorite tako hitro! Kako nas slišite? Razumeli smo, da ste 19.000 metrov visoko. Ali redno dobivate naša poročila?« Zemlja se razgovarja z ljudmi 19.000 metrov nad njo... In zopet: »Halo, halo! Tukaj zemlja! Odmašite maske, pozabili smo odmašiti maske, odmašite maske! Zvežite se z anodno baterijo!« In zopet slišimo pozdrave, ki jih pošilja zemlja v vsemirje! Komandant zrakoplovstva, komandant letališča, svojci učenjakov v balonu, vsi zaporedoma pozdravljajo. Nato vse utihne. Zemlja zopet posluša odgovor iz nedostopnih višav... »Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo, Sirij! Tukaj zemlja, zemlja kliče! Halo, halo, Sirij! Zemlja kliče...« Še ni in še ni odgovora, le nekaj čudnega drhti po zraku. Zemlja željno posluša, kdaj pride zopet glas iz vsemirja...

Šele nekaj minut pred deseto zaslišimo: »Halo, halo! Tukaj Sirij! Halo, halo! Sirij govori... Sprejeli devet radiobrzojavk, povzpeli smo se na 20.300 metrov. Vse je mirno. Še vedno se dvigamo, bežimo v neskončne vsemirske višave. Svetovni rekord je premagan!« — Zemlja zopet odgovarja, čestita, pozdravlja in zopet čaka s pritajenim dihanjem...

Četrto ure čaka na glas iz vsemirja: »Halo, halo! Tukaj Sirij! Sirij govori:

Nahajamo se 20.600 metrov visoko. Neprestano delamo, proučujemo!» Glas iz Sirija je jasen, samozavesten, veder... Takoj na to: »Halo, halo! Zemlja! Prekinite z brezžičnimi brzojavkami, ker popravljamo aparat!» — Spet reže skozi zrak: »Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo! Sirij, odgovori. Sirij govôri!« Čakanje — novi pozivi z zemlje v višave — zopet čakanje — novi vzkliki: »Sirij! Halo, halo! Sirij! Tukaj zemlja! Sirij govôri!«

Toda »Sirij« molči... Na vse pozive, na vse vzklিকে, ki brenčijo skozi zrak, ni nobenega odgovora več. Kako strašni so ti klici: »Halo, halo! Tukaj zemlja! Halo, halo! Halo, Sirij!« — na katere nikdo ne odgovarja več...

Torej se je zgodilo nekaj v vsemirju. Strašna tragedija se je odigrala. Zemlja čaka — upa... Zemlja govori in kliče... Ura je enajst, poldne, ena, dve, tri — in še vedno ni nič... Po svetu je že šla žalostna vest, da se je Sirij ponesrečil, a upanje je še vedno ostalo. Ko še ob štirih ni bilo nobenega odziva iz zraka, se je dvignila jata letalcev, da iščejo balon, ki je medtem že moral pasti na tla — neznano kam — neznano kje...

Neka priča je izjavila preiskovalni komisiji, da je slišala na radio-aparat presekane klice: »Halo, halo, zemlja! Padamo...« Tudi iz inozemstva prihajajo poročila, ki potrjujejo istinitost tega zadnjega vzklika pred smrtjo.

Gondolo s tremi mrtveci so našli 150 km južnovzhodno od Moskve, blizu proge Moskva—Kazan.

Tragedija je končana. Nikdo ne bo vedel, kako je prišlo do nesreče, zakaj polet ni uspel. Le tri razmesarjena trupla pričajo, kako strašen je boj proti zakonom narave in kako majhen, kako neizmerno majhen je največji človek, če se meri z božjo naravo...

Komisija, ki je pregledala ostanke Sirija, ni mogla ugotoviti zaenkrat ničesar, razun to, da se je dvignil 22.000 metrov, torej še 1400 metrov više, kot je bilo sprva javljeno. Izpod ruševin balona so izgrebli še barograf, ki je služil za merjenje, ter koščke zapisnika, v katerega so do 15 minut pred katastrofo letalci zapisovali svoje vtise. Iz tega sledi, da je nesreča zadela pogumne letalce okrog enajstih, pol ure po zadnjem pozdravu Sirija...

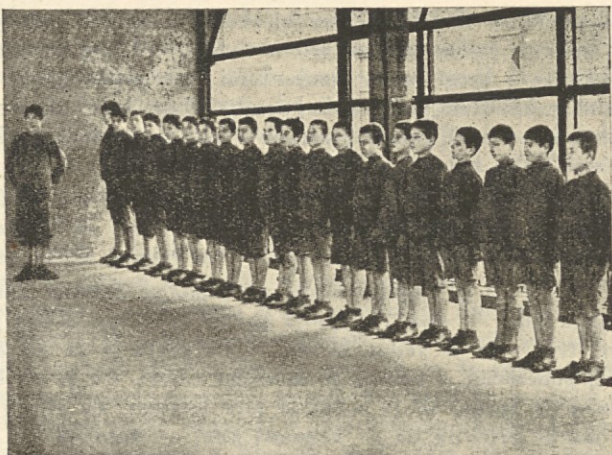
Vsi ostali instrumenti so uničeni. Komisija preiskuje nadalje. Ona odklanja razlago, da je bil balon ves obdan od ledu in da je zaradi tega eksplodiral, ker barograf zaznamuje še redno padanje balona do 12.000 metrov in šele potem beleži znake, da je Sirij iz neznanih vzrokov začel bliskovito padati z brzino 1000 metrov na sekundo. Dnevnik Vasenka je delno ohranjen in priča, da je posadka bila čisto v redu tik do katastrofe, ki je morala priti nepričakovano.

Moskva je zemeljske ostanke ponesrečencev pokopala z velikimi častmi. Krste so bile izpostavljene v palači osrednjega izvršilnega odbora v Moskvi, odkoder se je začel tudi pogreb, ki se ga je udeležila vsa moskovska garnizija, kakor tudi vse moskovsko prebivalstvo. Na Rdečem trgu so pripravljene grobnice za junaške letalce in tam so bili pokopani po govorih šefa letalstva Prokofijeva in zastopnika vlade Kalinjskega. Trije rdeči polki so oddali tri zaporedne salve iz pušk.

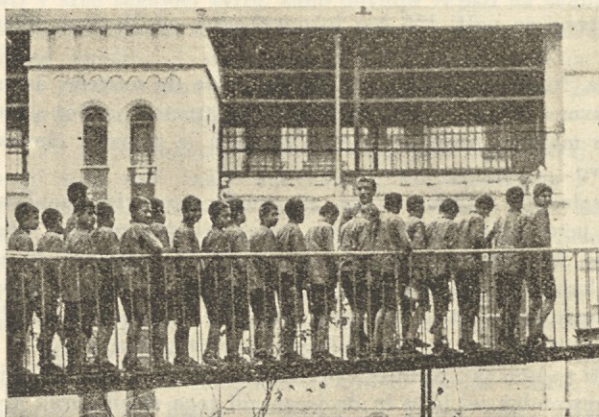
(«SLOVENEČ».)

Kakor poročajo časopisi, pripravljajo ameriški inženjerji nov stratosferni balon, ki bo — po njihovih izjavah — kos vsem prirodnim silam. Tudi prof. Piccard se pripravlja na nov polet.

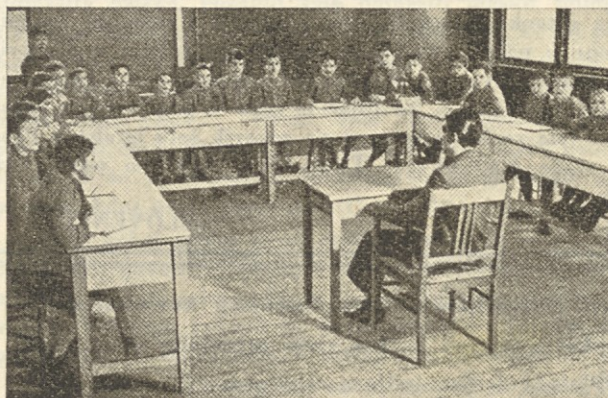
MODERNA TURČIJA.

1. Pri jutranjih telovadnih vajah.

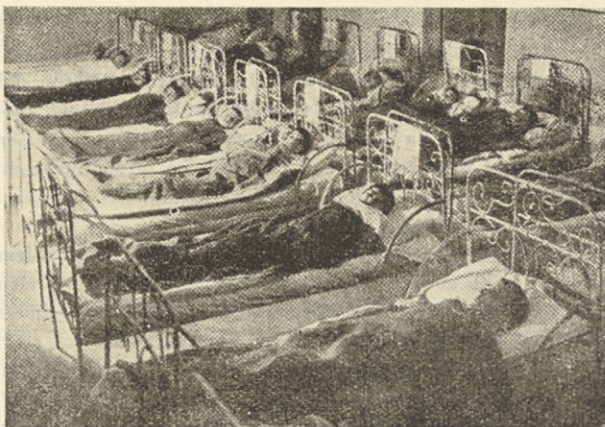
2. Odhod k zajtrku in nato v učilnico.

Predsednik turške republike Kemal paša je popolnoma preobrazil in prenovil svojo državo. Ne le, da hoče na zunaj mir in prijateljstvo z vsemi sosedi, tudi doma dela neprestano na to, da bi uvrstil Turčijo med najmodernejše države na svetu. Na slikah vidimo eno izmed mnogih poslopij, ki jih je Turčija zgradila za deco brez staršev in dóma. Tako ima mladina, ki se je prej potikala in prežala po

3. Šola. Klopi ni-
so druga za drugo,
da se lahko nekateri
skrivajo, temveč
tako, da vsi vidijo
učitelja, ki je sredi
med njimi.

cestah, zdaj svoj dom,
v katerem se privadi
spet redu in lepemu
vedenju in kjer se
vsak izuči kake obrti.

4. Spalnica.

5. Raztrgana oble-
ka, v kateri so prišli
v dom, je le še kup-
ček spomina.

Urejuje: RIKO KORENC.

ESPERANTO

10. vaja.

Ŝtono sur ŝtono palaco, grajno al grajno panbulo,
vorto al vorto lingvo.

Korektu la ekzercon de la naŭa leciono: Mia dentaro estas sana. Ni promenis duope en la arbaro. Mi vidis lin nur unu foje. La havas cent dekkvin pagojn kaj kostas kvardek dinarojn. Mi ne havas malgrandan monon. Mi havas kvar fratojn, du fratinojn, unu onklon kaj tri onklinojn. Hodiaŭ estas ĵaŭdo, morgaŭ estos vendredo. La vintro komencigas en Decembro. Hodiaŭ estas la dudekan de Novembro mil na cent tridek tri. La printempo estas la plej bela sezono. Ni ricevis po dek librojn. Po kvar knaboj sidas en unu benko.

Raba konĉnice — n:

1. V 4. sklonu: Mi prenis la kraĵonon kaj skribis. La knabo havas kvin librojn. Ni lernas esperantan lingvon. La patro skribas la leteron. Mi vidas lin.

2. Na vpraŝanje kam? (kien?): La knabo kuras en la ĉambro. (...v sobo.) La knabo kuras en la ĉambro. (...v sobi.) Mi vojagas en Germanujon. (...v Nemĉio.) Mi vojagas en Germanujo (...v Nemĉiji.) La birdo flugas sur la arbon. (...na drevo.) La birdo estas sur la arbo. (...na drevesu.) Mi iras en la arbaron. (...v gozd.) Mi estis en la arbaro. (...v gozdu.)

3. Rabimo za datum in ĉas na vpraŝanje kdaj? (kiam?) Ljubljana, la dudekan (20-an) de Februaro. Li venos merkredon. Doktoro Zamenhof, la aŭtoro de Esperanto, naskigis la 15-an de Decembro 1859 en la urbo Bialistok, Polujo (Poljska) kaj mortis la 14-an de Aprilo 1917 en Varsavo.

4. Na vpraŝanje kako dolgo? Ni marsis du herojn. Ĉu vi lernis la tutan tagon? Mia avo vivas preskaŭ cent jarojn.

5. Rabimo za ceno, mero, teĝo: Mia esperanta libro kostas dekdu dinarojn. Mi pezas kvardek kvin kilogramojn. De (od) Ljubljana ĝis Logatec estas tridek kilometrojn.

Razlikujte rabo predlogov »de« in »da«: unu glaso de vino (vinska ĉaŝa), unu glaso da vino (ĉaŝa vina). Du litroj da akvo pezas du kilogramojn. Kvin metroj da drapo. Multe da homoj. Predlog da rabimo, kĉar izraĝamo del kake mnoĝine.

15. Predpona eks — pomeni »bivŝi«: mia eksinstruisto (bivŝi uĉitelj), la eksrego (bivŝi kralj — razkralj).

16. Pripona — an pomeni prebivalca, ĉlana in pristaŝa kake druĝbe: urbo-urbano (meŝĉan), vilago-vilagano (vaŝĉan), Kristo-kristano (kristjan), Ljubljana-Ljubljana, kampo (nĵiva), kamparo-kamparano (kmet), samideano (somiŝljenik).

17. Pripona — estr pomeni upravitelja: urbo-urbestro (mestni ĵupan), vilago-vilagestro (vaŝki ĵupan), sipo-sipestro (kapitan), kanto-kantestro (pevovodja), lernejo-lernejestro (ŝolski upravitelj), stacio-staciestro (postajenaĉelnik), regno-regnestro (vladar).

Predpona — cef (glavni) se rabi: cefurbo (glavna mesto), cefa afero (glavna stvar), la cefo (poglavar), cefkasisto (glavni blagajnik), cefangelo (arĉangel), cefredaktoro (glavni urednik).

18. Pripona — ul pomeni osebo z gotovo lastnostjo: Blinda homo estas blindulo (slepec). Surda homo estas surdulo (gluŝec). Muta homo estas mutulo (gluhonem). Bona homo estas bonulo (dobrotnik, borulino — dobrotnica). Nigra homo estas nigrulo (zamorec). Juna homo estas junulo (mladeniĉ, junulino — mladenka). Besto, kiu (kateri) havas kvar piedojn, estas kvarpiedulo (ĉetveronoĝec). La ĉevalo estas hufulo (kopitar).

Traduku sekvantajn frazojn: Deĉek in deklica greŝta v ŝolo. Drĝim knjigo v roki! Dvigni levo roko! Reĝem papir z noĝem. Odpri okno! Moja ŝola je v mestu. Jutri grem v mesto. Ali ste bili v Franciĵi? (Francujo). Da, potoval sem po Franciĵi dve leti in videl krasna mesta. Kdaj ste roĝeni? Ali prideŝ v nedeljo v mesto? Spati morate osem ur. Kam greŝ? Grem v sobo. Soba je 4 m dolga. Videl sem naŝega bivŝega ĵupana. Prosim ĉaŝo vode. Daj koŝ kruha ubogemu slepcu. Kilogram jabolk stane pet dinarjev; koliko stane deset kilogramov? Kapitan je poglavar ladje.

KORESPONDU! Mi donas al vi tri adresojn de esperantistoj, kun kiuj vi povas korespondi, interŝanĝi poŝtmarkojn kaj poŝtkartojn, kaj ankaŭ la modelo de la letero. Skribu tre klare, precipe la adreson!

1. Sinjoro Ingemar Lindstrom, Somoret, Osternoret, Svedujo (Ŝvedska) desiras korespondi per ilustritaj postkartoj kun gesamideanoj de ĉiuj landoj.

2. Sinjoro Ootani-Masakazu, 2—3, Têcudoo-kanša, Fukučijama, Kioto-fu, Japanujo (Japonska) deziras interŝanĝi ilustritajn poŝtkartojn kaj poŝtmarkojn.

3. Sinjoro Juan Pérez, El Paso, La Palma, Canarias, Hispanujo (Ŝpanija) deziras interŝanĝi poŝtmarkojn kaj ilustritajn poŝtkartojn de la tuta mondo.

LET E R O.

Ljubljana, la 8-an de Marto 1934.

Estimata sinjoro!

Mi trovis vian adreson en la gazeto »Razori« (»Sulkoj«) kaj mi deziras interŝanĝi kun vi poŝtmarkojn (ilustritajn poŝtkartojn), ĉar via lando kaj ĝia popolo tre interesas min. Banvolo glui la poŝtmarkon sur la bildan flankon. Mi estas lernanto. Tiu bildo montras... (napiŝite, kaj prikazuje!). Mi atendas vian afablan respondon kaj mi salutis vin.

Mia adreso:

N. N.

V O R T A R O.

letero — pismo
kuri — teĉi
vojaĝ — potovati
aŭtoro — avtor
marŝi — korakati
tuta — ves, cel
naskiĝi — roditi se
morti — umreti
veni — priti
tago — dan
pezi — tehtati
drapo — sukno
multe — mnogo
vilaĝo — vas
kampo — njiva
ŝtacio — postaja
regno — vlada
modelo — vzorec
klare — jasno
ĉefo — poglavar
afero — stvar, zadeva
kasisto — blagajnik
anĝelo — angel
redaktoro — urednik
blinda — slep
surda — gluh
muta — nem
nigra — ĉrn
piedo — noga
hufo — kopito
teni — drŜati
kiom? — koliko?
pomo — jabolko
korespondi — dopisovati
karto — razglednica

interŝanĝi — zamenjavati
precipe — posebno
deziri — ŝeleti
ĉiu — vsak
lando — deŜela
mondo — svet
estimata — cenjeni
ĉar — kajti
popolo — ljudstvo

interesi — zanimati
bonvolu — izvolite
glui — nalepiti
flanko — stran
tiu — ta
montri — kazati
atendi — ĉakati
afabla — ljubezniv
Daŭrigo sekvos!

Dne 26. febru-
arja tekoĉega leta
je poteklo 100 let,
odkar je umrl moŜ,
ki je obogatil ti-
skarsko umetnost
z novim izumom in
odprl umetnosti
pot v najuboŜnejŝo
koĉo. Bil je to
Alojzij Senefelder,
izumitelj kameno-
tiska ali litografi-
je, ki je ŝe dan-
danes vaŜen del
tiskarskega udej-
stvovanja.

Senefelder se je
rodil kot sin gle-
daliŝkega igralca v
Pragi leta 1771. Studiral je pravo, a je ŝolo zapustil
in se zaĉasno posvetil tudi igralŝki umetnosti. Pisal
je celo gledaliŝke igre. In prav ŝelja po cenenem
razmnoŜevanju besedila in not ga je privedla do izuma
litografije, ki homo o njeĝ v »Razoriĝ« ŝe govoriĝ.

Ta stolp vam je že davno znan. Stoji na Martovem polju v Parizu in je 300 m visok. Zgradil ga je inženjer Eiffel leta 1889. iz 7900 t železa. Razgled s tega stolpa seže v daljavo 140 km. Tudi to veste, da so na stolpu vsakovrstne naprave in kavarne in gostilne in še to in ono. V najnovejšem času so dodali vsem tem čudežem še novo atrakcijo, ki so si jo izmislili tehniki.

Na tem 300 m visokem stolpu so Parizani montirali 160 m visok toplomer, ki je po noči rdeče razžarjen in kaže temperaturo vseokrog po Parizu. Posamezne stopinjske črtice so oddaljene po 3 m. Toplomer se pričenja ob 12. stopinji pod ničlo in se konča ob 33. stopinji nad ničlo. Večje razlike v temperaturi menda v Parizu nečejo.

Rešitev križanke v 7 številki

Vodoravno: 1. Rus. 4. Mir. 6. Prokura. 8. Arara. 9. Pratika. 11. Smagagd. 13. Kapnik. 15. Vik. 16. Ko. 17. Ti. 18. Kar. 19. Et. 20. Rosa. 21. Up. 22. Žara.

Navpično: 1. Rp. 2. Uřar. 3. Sora. 4. Muri. 5. Irak. 7. Katarakt. 9. Pastir. 10. Auditor. 11a. Mak. 12. Ako. 13. Svak. 14. Tisa. 19. Ep. 20. Ra.

Širite „RAZORE“!

V Samarkandu v Srednji Aziji stoji ta stolp krvavega spomina. Zločince, ki so jih obsodili na smrt, so spravili na vrh stolpa in jih od tu pehnili v globino.

Če vzamete v roke atlant in poiščete Japonsko, ki je sestavljena iz samih otokov, lahko vidite na južnem rtu otoka Hokaido obmorsko mesto Hakodate. Tega nekoč eveltečega mesta danes ni več. Le malo žalostnih ostankov še izpričuje nekdanje bogastvo. Ogromen ponočni požar je pred kratkim uničil nad 80 odstotkov poslopij. Okoli 200.000 prebivalcev je v smrtnem strahu bežalo na vse strani, da bi si rešili golo življenje. Pa tudi to se ni posrečilo vsem. Mnogo nad 1000 ljudi je žalostno poginilo v ognju. Čudno in značilno je tudi to, da so ob tej brezmejni nesreči, ki je uničila toliko s trudom pridobljenih dobrin, prilezle bog ve od kod človeške hijene in so pričele pleniti še ono bore malo, kar je pustil ogenj. Vlada je morala proglasiti radi teh razbojnikov obsedno stanje.

POMISLITE.

Strašna žival. Ali ne? Človek bi mislil, da je čuden stvor, kakor jih je veliko živelo na našem planetu pred mnogimi stotisoč leti. No, to živalinjo je ustvarila domišljija risarjeva, ki je hudomušno spojil v enoto kar dolgo vrsto različnih živali, ali prav za prav od vsake po nekaj.

Kaj pravite, koliko živali je zastopanih s svojimi udi v tej grozamenski pošasti!

REŠITEV ZAMOTANIH VPRAŠANJ.

16. Obe užigalici postavimo tako ob oglišče na mizi, da tvorita dve stranici kvadrata. Ostali stranici da mizno oglišče.

17. Jožek je imel 60 golobov zakaj:

$$1x + \frac{1}{3}x + \frac{1}{4}x + 5 = 100$$

$$1x + \frac{1}{3}x + \frac{1}{4}x = 95$$

$$1x + \frac{1}{3}x + \frac{1}{4}x = \frac{19}{12}x = 95$$

$$\text{torej je } \frac{1}{12} = 5$$

$$\frac{12}{12} = 60 \text{ golobov}$$

V S E B I N A

Dr. Pirkmajer: Za našo mladino 225. — Ilka Vašketova: Zaklad v Emoni 227. — E. L. Gangl: Kakšni smo? 229. — Dr. Milan Dular: Naši mladini 231. — Franja Tavčarjeva: Mladini! 232. Kunaver Pavel: S. O. S. 232. — Dr. Jos. Mal: Kvišku srca 234. — Dr. Janko Tavzes: Mladina - v tebe zremo 235. — Dr. Krejči Viljem: Oklenimo se rdečega križa! 236. — Božidar Jakac: Mladina 239. — Fran Trček: Več zadrúžnega duha! 239. — J. Ribičič: O radiu 240. — M. Humek: Cvetja v vrt! 241. — Joža Herfort: Sin tišine 242. — A. Novak: Intarzija 242. Fakin Anton: Vraže 246. — Kuhinja 247. — Vrbnice nad morem 249. — Halo, halo, zemlja ... padamo 249. — Moderna Turčija 252 — Riko Korenc: Esperanto 253.

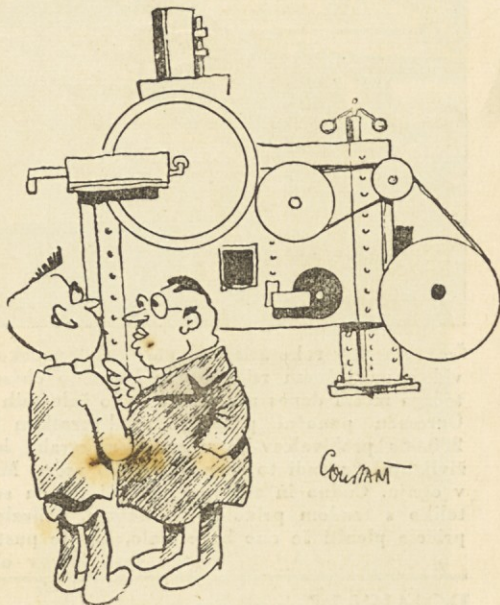
• Naslovna slika: Velika noč.

Konjiček.

Na	vseh	ve	va	na	no	ni	ra
Go	vo	rod,	por	u	brez	tak	sti,
svo	kar.	nja	žrt	gom,	rod	mi	vre
ti	tu!	jih	ki	u	den	brez	ni
mo	sta,	pro	ra	po	ja,	je	so
sve	svo	na	brez	ži	ne	vre	glas
te	či	sov	ga	ga	da	čuf	sploh
jim	tem	pro	vel!	skraj	kda	ne	den,

Mladina,
„Razori“ naj ti bojo
najljubši list!

V 7. številki »Razorov« stavljen vprašanje so rešile premetene deklice takole: 1. Ročka za mleko. 2. Svinčnik. 3. Zalivalka za kakteje. 4. Šparovček. 5. Kotliček za vodo. 6. Toka za snajlilni prah. 7. Krtača za pomivanje poda.

V času brezposelnosti.

- A. »Hvala Bogu, dobili smo končno stroj, ki bi omilil ali odpravil brezposelnost.«
B. »Ali res?«
A. »Da, tako je: ta stroj opravlja delo enega delavca in potrebuje za postrežbo 100 delavcev.«

ZAMOTANA VPRAŠANJA

18. Dolžina švedske užigalice je 5 cm, nje kvadratični prerez pa 4 mm². Kdo zna izračunati, koliko užigalic bi lahko spravili v zaboj, ki je kocka z

znotranjim robom 1 m (kubični meter).

19. Napišite tri ulomke, ki bodo v njih vse številke od 1 do 9 po enkrat napisane, vsota vseh treh ulomkov pa mora biti 1.

„RAZORI“

izhajajo vsak mesec in stanejo **3 Din** za številko. List izdaja »Udruženje jugoslovanskega učiteljstva meščanskih šol, sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani«, zanjo odgovarja Makso Hočevnar, ravnatelj mešč. šole v Ljubljani. — Urednik Tone Gaspari, Rakek. — Uprava: Maribor, deška meščanska šola — Vsi dopisi na: Uredništvo »RAZOROV«, Rakek. Za uredništvo odgovoren Drago Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru. Za Mariborsko tiskarno odgovarja Stanko Detela, ravnatelj v Mariboru.